

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 80 petič vrst a Din 2, do 100 vrst a Din 2,50, do 300 vrst a Din 3, večji inserati petič vrst a Din 4.—, Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopis se ne vračaja.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strassmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101. SLOVENJ GRADEC, Slomškov trg 5. — Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Protest 21 ameriških držav

angleški in nemški vladi proti kršitvi ameriške nevtralnostne cone ob pri-
likih pomorske bitke v južnem Atlantiku

Buenos Aires, 19. dec. s. (Reuter). Argentinsko zunanje ministrstvo je objavilo pismo, ki jo bo 21. ameriških držav poslalo skupno angleški in nemški vladi. Pismo izraža protest proti kršitvi določil paktizacije Konferenca o nevtralnosti in okolici Amerike ob prihodnji pomorske bitke v južnoameriških vodah preteklo sredo.

Washington, 19. dec. s. (Reuter). Danes bo pod predsedstvom Roosevelta izredna seja ameriške vlade. Verjetno se bo na seji govorilo o vprašanju, ki so se pojavila ob priliki pomorske bitke v južnoameriških vodah.

Zunanji minister Hull je izjavil včeraj na konferenci tiska, da se bodo vse ameriške republike posvetovale o enakem postopanju v primeru, da se v bodoče zopet vojna ladja katere izmed vojnujočih se držav zateče v nevtralnostno ameriško luko.

Washington, 19. dec. s. Službene strani izjavljajo, da je potopitev križarke »Admiral Graf Spee« še bolj komplicirala vprašanja, ki so v zvezi z ohranitvijo nevtralnosti ameriškega kontinenta in vprašanja varnostnega pasu. Mislijo, da se skoraj vse ameriške republike strinjajo s stališčem Združenih držav, da pomorska bitka pri Punta d'Este predstavlja težko kršitev ameriške nevtralnosti.

Vprašanje, ali je treba nemško trgovsko ladjo »Tacoma« smatrati kot pomožno ladjo nemške mornarice, lahko reši edino urugvajska vlada. Glede na prisotnost francoskih in angleških vojnih ladij pred urugvajsko obalo kakor tudi glede na vesti o nemških podmornicah in drugih vojnih ladjah, ki so na poti v Južno Ameriko, se je pojavila bojna, da bi lahko v ameriških teritorialnih vodah prišlo do nove pomorske bitke.

Odgovor urugvajske vlade

Montevideo, 19. dec. s. (Reuter). V zvezi s protestom nemške vlade pri urugvajski vladi je izjavil urugvajski zunanji minister Guani, da je pripravljen objaviti poročilo o postopanju urugvajske vlade v tem primeru. Urugvajska vlada je ravnala popolnoma korektno in na kar najbolj liberalen način v okviru mednarodnih zakonov.

Kapitan nemške ladje »Tacoma« bo postavljen pred urugvajsko vojaško sodišče, ker je ob priliki razstrelitve oklopnice »Admiral Graf Spee« njegova ladja brez dovoljenja zapustila pristanišče ter se potem zopet brez dovoljenja vrnila.

Posadka internirana v Argentini

Buenos Aires, 19. dec. e. (United Press). Poveljnik nemške oklopnice »Admiral Graf Spee« kapitan Langsdorf kakor tudi večji del posadke so na dveh čolnih in dveh vlačilnih pripelili pred Buenos Aires. Čoln argentinske obalne policije je šel nemškemu mornarjem takoj nasproti in preprečil, da bi se jim približale druge ladje. Ogromna množica ljudstva se je zbrala v pristanišču, da prisostuje izkrcanju nemških oficirjev in mornarjev.

Oficirji so izjavili, da potopitev križarke ni zahtevala nobene človeške žrtve. Okrog 700 mornarjev, kolikor jih je pri odhodu imela nemška križarka še v Montevideu na krovu, je po potopitvi prišlo na argentinsko ladjo »Kirguana« in še na neki drug rešilni čoln, ki so ga spustili z nemške križarke. Na vprašanje kako je bil potopljen »Admiral Graf Spee« nemški oficirji

niso hoteli ničesar povedati in so dejali, da sami nič ne vedo.

Buenos Aires, 19. dec. s. (Reuter). Vsi člani posadke »Admiral Graf Spee«, ki so dospeli v Argentino, bodo za časa vojne ostali v Argentini internirani. Med njimi

je tudi kapitan Langsdorf, ki je v Buenos Airesu ponovil svoj protest proti urugvajski vladi, češ da je ta postopala pri določitvi roka »Admiral Graf Spee« v nasprotju z mednarodnimi zakoni.

O vzrokih potopitve

Angleški strokovnjak: zaradi težkih notranjih poškodb — švicarski tisk: zaradi tajnosti v konstrukciji...

London, 19. dec. s. (Reuter). Angleški mornariški strokovnjak izraža mnenje, da je morala imeti oklopnica »Admiral Graf Spee« težke notranje poškodbe, ker se sicer poveljnik gotovo ne bi bil odločil, da ladjo brez borbe potopi. Nemške žepne oklopnice so sicer genialno konstruirane, ker pa so za svojo težo in velikost sorazmerno preveč oborožene, gre to najbrže na račun njihove odpornosti in notranje moči.

Curtis, 19. dec. s. Potopitev križarke »Admiral Spee« je naletela v švicarskem tisku na velik odmev. Dasi posamezni listi brez izjeme priznavajo hrabrost nemških mornarjev vendar različno ocenjujejo vzroke, ki so dovedli do tega sklepa nemškega poveljstva.

»Neue Zürcher Zeitung« smatra, da so hoteli Nemci na ta način prikriti razne tajnosti v konstrukciji svoje križarke in so jo uničili predvsem zaradi tega, da te tajnosti ne pridejo v roke sovražnika.

»Basler Nachrichten« zastopajo mnenje, da so Nemci spoznali, da bi bil boj proti premoči sovražne mornarice zaman, na

drugi strani pa se niso hoteli pustiti internirati, ker ne verujejo v stalno nevtralnost Urugvaja, marveč računajo s tem, da se utegne položaj v Ameriki v kratkem temeljito spremeniti.

»Basler Nationalzeitung« zastopa mnenje, da je sklep o potopitvi nemške križarke v prvi vrsti posledica spoznanja nemoti napram angleški mornarici.

New York, 19. dec. s. Potopitev križarke »Admiral Spee« tomažijo »New York Times« kot zmago angleške vojne mornarice, ki je bila odločena že v onem trenutku, ko so slabše oborožene in manjše angleške vojne ladje pristile nemškega orjaka k begu v nevtralnostno luko. Izguba te križarke, o kateri so Nemci sami trdili, da predstavlja eno tretjino moči nemškega vojnega brodogradnje, pomeni za Nemčijo hudo in nenadomestljivo izgubo.

Kar se tiče postopanja urugvajske vlade naglašajo listi, da je bilo kljub hudemu nemškemu pritisku vseskozi korektno ter lahko služijo za vzgled vsem drugim državam, ki bi prišle v slični položaj.

Brez oddiha noč in dan

proti močnejšemu sovražniku

Srditi napadi sovjetskih čet, ki jih Finci v junaških borbah odbijajo — „Samomorilski oddelki“ finske vojske za sovjetsko fronto — Upori sovjetskih čet

Helsinki, 19. dec. s. (Reuter). Na Karelski zemljiški ožini so sovjetske čete včeraj podvezle najhujše napade v dosedanjem poteku vojne. Vojne operacije jim olajšuje dejstvo, da so sedaj na fronti jezera tako močno zamrznjena, da ledena skorja prenese ponekod celo težje tanke. Vendar pravijo finske poročila, da so bili vsi sovjetski napadi odbiti, ter da je bilo 26 sovjetskih tankov zaplenjenih oziroma uničenih.

Ob reki Taipale so Finci s topniškim ognjem razgnali sovjetske oddelke ter jim prizadeli velike izgube.

Sovjetska letala so bombardirala včeraj predmestja Viborga. Tudi na več drugih mestih ob obali Finskega zaliva je bil dan letalski alarm.

Helsinki, 19. dec. AA. Po poročilih s Karelskega bojišča je finska vojska odbila vse napade sovjetskih tankov in pehote na Mannerheimovo črto. Finska vojska se proti mnogo močnejšemu sovražniku bori brez oddiha noč in dan. Reke se niso zamrzile, finski topništvo in letalstvo pa brani sovjetskim tehničnim četam zgraditi mostove čez reke. Na Daljnem severu vladajo veliki viharji toda navzlic temu so se vodile v zadnjih urah srčite bitke. Deset milj južno od Salmijarvi se borbje nadaljujejo ter se Finci polagoma umikajo proti Pitkajarviu.

Helsinki, 19. dec. AA. (Reuter). Posebni majhni finski vojaški oddelki, imenovani »samomorilski oddelki« vodijo čestiteljske borbe za sovjetsko fronto. Oddelki jemljejo hrano s seboj ter gredo 50 milj daleč za sovjetsko črto, kjer povzročajo nerede med sovražnimi vrstami. V minuli noči so ti oddelki oboroženi z lahkim strelom odšli v Salmijarvi ter napravili veliko škodo v sovražnikovih skladiščih streliva.

V osrednji Finski ogrožajo sovjetske čete še nadalje finske prometne zveze, ki vežejo notranost države z morjem, toda neznane velike nevihte in hiter padec temperature ovirajo napredovanje sovjetskih čet. V bližini Suomisaarija uporabljajo sovjetske čete tanke in težko artilerijo, kar se doslej na tem odseku ni dogajalo. Toda finska vojska je tu opremljena z najboljšimi topovi proti tankom. Finske čete so prizadevale veliko škodo sovražnim mehaniziranim oddelkom.

Sovjetska ojačenja v polarnem krogu

Helsinki, 19. dec. AA. (Havas). Včeraj so na Karelski ožini sovjeti izvršili prav tako srčite napade, kakor prejšnje dni. Boji prav nič ne zaostajajo za boji na severu. Finski krogi poudarjajo, da sovjetsko uradno poročilo ne omenja točno krajev, kjer so se po dolgi topniški pripravi začeli ti boji, vendar govori mnogo

okolščin za to, da gre za kraje ob železniški progi, ki drži iz Leningrada v Vipuri. Sovjeti so več kot teden dni zamažali skušali prodreti v odseku reke Paipale, zdaj so pa ušermili svoje napade naravnost proti Vipuri. En sam pogled na zemljevid pokaže, da je ta železnica ena izmed glavnih prometnih zvez med Finsko in sovjetsko Rusijo. V tem predelu Južne Finske ni večjih jezer. Zato lahko razvijajo sovjeti svoje sile v velik napad. A tudi Finci niso na tem mestu zanemarili obrambe in so tu zgradili čvrst utrbeni sistem.

Snočnje finsko sporočilo pravi, da so sovjeti tudi izgubili 26 tankov. Verjetno je, da je več tankov trčilo ob mine. Zdi se tudi, da so Finci računali s to sovjetsko ofenzivo in da so to zbrali mnogo motoriziranih oddelkov. Včerajšnje poročilo ne omenja bojev, ki se vrše v okoliščini polarnega kroga. Sovjetska poročila pa širijo vesti, ki jih ni moči prekontrolirati, da se jim je namreč posrečilo prodreti zelo daleč na severu.

Pripovedovanje finskih vojakov, ki so prekorajžili sovjetsko mejo, je zelo znano. Ti vojniki izjavljajo, da je njihova skupina s dvema lahkim poljskima topoma in s strojnimi puškami presenetila v nekem gozdu velik oddelke sovjetskih vojakov in da ga je s preciznim streljanjem popolnoma uničila. Na podlagi teh izpovedi se lahko sklepa, da so sovjetske čete poslele svoja ojačenja zelo daleč na sever proti Norveški, to pa se zmerom ne pomeni, da so se finske čete v teh krajih umaknile.

Moskva, 19. dec. s. (Reuter). Sinočnje

sovjetsko vojno poročilo pravi, da so sovjetske čete zasedle na Daljnem severu mesto Pitkajarvi 88 kilometrov južno od Pečenge.

Finski sportniki na bojišču

Bern, 19. dec. AA. (Havas). Dopisnik stockholmskih listov poroča, da so vsi finski sportniki na fronti. Med njimi finski strelski prvak Mantere, ki je s 44 streli ubil 41 sovjetskih vojakov, dalje svetovni prvak teka Maeki, ki se bori v prvih bojnih črtah na Karelski fronti. Nurni pa služi kot šofer v generalnem štabu.

Ameriška letala za Finsko

Washington, 19. dec. e. Od 54 ameriških vojskih namenjenih vojaških letal jih je bilo 44 poslanih na Finsko.

Konferenca v Moskvi

Moskva, 19. dec. s. (Reuter). Stalin je imel včeraj dolgo konferenco s predsednikom sveta komisarjev Molotovom in vrhovnimi poveljniki vojske.

Baje je bila na finsko bojišče poslana posebna komisija, da preišče vzroke neuspehov sovjetske vojske v dosedanjem poteku vojne.

London, 19. dec. AA. (Reuter). Iz Moskve poročajo: Na finsko fronto sta se odpravila nek politični komisar in čet GPU, da izvršita preiskavo o zadnjih uporih sovjetskih čet.

Povratek junaške podmornice „Summon“

iz Severnega morja v angleško luko — Nove žrtve pomorske vojne

London, 19. dec. s. (Reuter). Podmornica »Summon« (670 ton), ki je pretekli teden potopila nemško podmornico in imela tudi možnost, da torpedira prekomornik »Bremene«, se je včeraj vrnila v angleško luko. Prirejen ji je bil veličasten sprejem.

Najpomembnejši uspeh te podmornice je bil napad na nemško vojno brodogradnjo pri četrti. Podmornica je v Severnem morju opazila skupino nemških vojnih ladij, sestojajo iz ene izmed žepnih oklopnice, nadalje križark »Scharnhorst« in »Gneisenau«, križarke »Leipzig« ter še več drugih križark istega tipa. Podmornica je iz manjše razse-

lje izstrelila proti križarkam salvo šestih torpedov. Križarka »Leipzig« je bila zadeta s enim torpedom, neka druga križarka istega tipa pa tako močno s dvema torpedoma, da je skoro gotovo uničena. Po napadu so podmornico dve uri preganjali nemški rušilci, vendar ji je uspelo uiti.

Oslo, 19. dec. AA. (Havas). 2400-tonska norveška ladja »Gritrefjeld« je v Severnem morju trčila ob mine. Potniki so se izkrcali na Škotskem, o usodi posadke pa ni še nič znano.

London, 19. dec. s. (Reuter). Pri napadih na angleške obale in ribiške ladje v bližini

ni angleške obale, ki so jih včeraj in predvčerajšnjim izvedli nemški bombniki, so bile potopljene štiri ribiške ladje in ena motorna ladja. Dve ribiški ladji pa pogrešajo in sta najbrž tudi potopljene. Po dosedanjih podatkih sta bili pri napadih dve osebi ubiti, šest pa težko ranjenih. En ranjenec je po prevozu v bolnišnico podlegel poškodbam.

Stockholm, 19. dec. s. (Reuter). Kapitan nemške ladje »Pinaus«, ki je dospela v Stockholmsko luko, je sporočil, da je ladjo v Botniškem zalivu napadla neznan podmornica ter izstrelila proti njej 35 topovskih strelcev. Ladja pa je bila samo malo poškodovana.

Letalska bitka nad Helgolandom

London, 19. dec. s. (Reuter). Nad helgolandski mvalivom je bila včeraj največja letalska bitka. Dve ribiški ladji pa pogrešajo in sta najbrž tudi potopljene. Po dosedanjih podatkih sta bili pri napadih dve osebi ubiti, šest pa težko ranjenih. En ranjenec je po prevozu v bolnišnico podlegel poškodbam.

Berlin, 19. dec. AA. (DNB). Nemško sporočilo o letalskem boju nad Helgolandom je britanski radio smotil kot netočno. Na poklicanem nemškem mestu ugotavljajo, da je omenjeno nemško sporočilo uradnega značaja in da so Angličje izgubili 34 letal, Nemci pa samo 2. Angleško sporočilo, po katerem so Nemci izgubili 12 letal, je v celoti izmišljeno.

„Božična poslanica“

Berlin, 19. dec. AA. (DNB). Nemški listi citirajo danes glavni laburistični list »Daily Herald«, ki pravi: Prenehajte že govoriti o mirovni pogodbi! Razbijte Nemčijo na kose, storite, da bo Ren zahodna meja. Odra pa vzhodna meja. Nemčije in da dobi Holstein. Danaka. Vsemita Hunom vse žane!

Listi poudarjajo, da je ta »božična poslanica« laburističnega lista zelo značilna. Toda Nemčija se bo borila, da se prepreči, da se ne uredi tisto, ki načrti laburistov.

Italijanski tobak za Rumunijo

Rim, 19. decembra. AA. (Stefani). V zvezi z razgovori, ki so jih imeli pred kratkim zastopniki italijanske tobačne industrije z zastopniki rumunske tobačne industrije o izvozu nepredelane italijanskega tobaka v Rumunijo, sta se te dni pripeljala v Rim predsednik upravnega odbora rumunske avtonomne monopolne blaginje in ravnatelj oddelka za sajenje tobaka. Po teh novih razgovorih se je dogajal sporazum o dobavi velike količine italijanskega tobaka Rumuniji.

Iz notranje politike

Z MOČNO VOJSKO BO JUGOSLAVIJA PREMAGALA VSE TEŽAVE. Kakor smo že poročali, so v nedeljo odšli v Nišu spomenik kralju Aleksandru I. Ob tej priliki je govoril tudi kraljevski namestnik dr. Radenko Stanković, ki je med drugim rekel:

Globoko sem prepričan, da boste vi, železni ljudje, čuvali ta bron, ki predstavlja našega velikega kralja, zmagovalca in izvršitelja naše zaoblube, da se osvobodimo iz zedin naš celokupni narod. Za to veliko misel je dal naš kralj vse, kar more dati živ človek. Se v svoji smrti uri nam je naročil, da čuvamo in ohranimo, kar so nam dale šteletne žrtve.

Nato je govoril o našem mladem kralju Petru II. Zbrani okoli njega bomo čuvali svojo veliko domovino, nam vsem drago Jugoslavijo ter bomo izpolnili zaoblubo največjega sina naše zemlje in najljubše žrtve med žrtvami, žrtve vsega našega troimenega naroda, srbsko-hrvatsko-slovenskega.

Po dr. Stankoviću je govoril minister vojske in mornarice armijski general Milan Nedić, ki je proslavil zaslug kralja Aleksandra I. za naše osvobodjenje. Po slavni zmagi v svetovni vojni je pohitel, da zagotovi naši skupni domovini obstoj z živo silo jugoslovenske vojske. Polkoni kralj je dejal: »Naj se naša domovina osigura in uredi pod zastavo naše vojske, naših misli. Z zdravno in močno vojsko bo Jugoslavija premagala vse težave v svojem življenju.« Njegove zadnje besede: Čuvali bi mi Jugoslavijo! vsebujejo njegovo oporo vsem Srbom, Hrvatim in Slovenem.

SOKOLSTVO IN JUGOSLOVENSTVO

»Sokolski glasnik« piše: Vloga sokolskega tiska dolga pri sedanjih razmerah v Jugoslaviji poseben pomen, ker je sokolstvo ostalo najrazvitejši nosilec in braniatelj jugoslovenske misli. Tako je sokolski tisk dobil značaj splošne in skupne tribune vseh zavednih in nevednih jugoslovenskih sil v naši državi. Kdor je žrtve sloven, ta mora biti pripravljen na žrtve v borbo. To je povzročilo, da se vsi oni, ki imajo osebne in strankarske koristi, danes odmakajo od jugoslovenstva, ali ga zatajujejo. To se je zgodilo tudi s tiskom. Ne samo v banovini Hrvatski, kjer je ostalo majhno število listov, ki odtrdijo izpovedujejo jugoslovenstvo, ampak tudi v ostalih naših krajih raste število onih, ki se vdajajo raznim separatističnim strujam na tej ali oni strani.

PREHODNA »MODA«

V Splitu je v modi borba proti vsemu, kar nosi jugoslovensko ime. To je sicer po vsej banovini Hrvatski, tudi v Splitu se to posebno opaža — piše »Narodni list« in nadaljuje — Ker so to eni in isti, ki so pred enim letom ali pred petimi, desetimi leti jugoslovensko ime tako forsirali, da je bilo neokusno. Ali pa so to sinovi očetov, ki so tako delali.

Vidite ljudi, ki so trgali hrvatske zastave ali take, ki so trgali svojega radikalnega stališča nosili v gumbnici srbske zastave ali pa celo s kamenjem in jakej pozdravljali pravke Hrvatske seljaške stranke, ki pa se zdaj bahajo s svojim »velikohrvatskim« stališčem.

Razumemo hrvatski pokret in hrvatski odpor. Razumemo tendenco k nekemu hrvatskemu individualizmu, toda ne razumemo tega početja. Ti ljudje se nam zde kakor uporniki sužnj na po kot znagoslavni uporniki.

Ako ban banovine Hrvatske pride v Split in govori o močni Jugoslaviji, potem ne moremo razumeti, kako morejo direktorji srednjih šol odstranjevati iz razredov napise: Čuvajte Jugoslavijo! Ako ima ban na svojem avtomobilu tudi jugoslovenske zastave, potem ne moremo razumeti, kako more »mularija« brez kazni trgati jugoslovenske trake vencev, položenih na spominsko ploščo padlim za domovino!

Ako hočemo biti narod bodimo vsaj narod mož, ne pa uporniški sužnj, ki tepajo vse ono, kar so »moralci« včeraj poljubljali!

DVA GLASOVA

Glasilo sarajevske nadškofije »Katoški tjednik« je v uvodniku nastopil zoper akcijo feministk za žensko volilno pravico. Prav tako katoliška zagrebška »Hrvatska straka« pa je napisala v zvezi s tem, da sicer odobrava načela proti »emancipaciji«, toda javnost naj bo informirana, da cerkev nikoli ni obsodila ženske volilne pravice.

TUDI V DALMACIJI BODO SADILO TObAK

Ban dr. Ivan Subašić je izposloval v Beogradu dovoljenje za saditev tobaka v dalmatinski Zagori in sicer v srezih Drniš, Sinj in Trogir, kjer so že pred leti imeli to pravico.

Beograjski izvoznik aretiran v Pragi

Praga, 19. dec. e. Kakor izve iz dobro poučenih krogov, je bil te dni aretiran v Pragi znani beograjski izvoznik Dimitrije Marković in sicer zaradi tega, ker je hotel iztihotapati za 12 milijonov dinarjev deviz. Marković je bil po končani preiskavi v Pragi v spremstvu straže prepeljan na Dunaj izročen tamonjki policijski direkciji, ki se skušala izslediti njegove glavne sodelavce in pomagace pri tej tihotapki aferi, ki se domnevno mude na Dunaju.

Winston Churchill: Svoboda svetovnih morij je zasigurana

za mirno plovo vsem narodom — Bitka na južnem Atlantiku in drugi uspehi angleške vojne mornarice

London, 19. dec. a. (Reuter) Sredi je ob priliki potopitve nemške oklopnice »Admiral Graf Spee« govoril po radiu angleški mornariški minister Winston Churchill, ki je v uvodu dejal, da je bila vest o potopitvi »Admiral Graf Spee« sprejeta v Angliji in v večjem delu sveta z zadovoljstvom. »Admiral Graf Spee« je več tednov napadal trgovske ladje, sedaj pa je mirni plovi vseh narodov zopet zasigurana svoboda morij. Konec je prišel v obliki, najbolj primerni za one, ki so vzeli orožje v roke, da se bore proti pogodbam, zakonitosti in svobodi.

»Admiral Graf Spee« je bil od treh slabše oboroženih angleških križark prisiljen, da se zateče v nevtralnemu luko. Potem mu je ostala samo izbira med dvema odločitvama: ali da se pusti internirati, ali pa, da sprejme borbo in junaški konec, kakor je to storila »Rawalpindi«. »Admiral Graf Spee« je izbral nekaj tretjega. Prišel je iz nevtralne luke, ne da bi se boril, temveč da se sam potopi na plovi poti ene nevtralne države, ki mu je tako gostoljubno dala zatočišče v smislu mednarodnih zakonov. Pri tem je moral »Admiral Graf Spee« vedeti, da sta oklopnica »Renown« in matična ladja »Ark Royal« še 1000 milj oddaljeni. Vse, kar ga je čakalo pred vzhodom v luko, sta bili mali križarki »Ajax« in »Achilles« ter križarka »Cumberland« in je nadomestila težko poškodovano križarko »Exeter«.

Naše žrtve v pomorski bitki z »Admiral Graf Spee« niso bile majhne. Sedaj lahko odkrito povemo, da sta bila na križarki »Ajax« ubijena dva kontrolna stolpa in da je križarka »Exeter« morala preostati 40 do 50 strel, ki so bili trikrat močnejši od onih, ki jih je sama mogla izstreliti. Trije spalni topovi na križarki »Exeter« so uničeni. Skoro 100 žrtev je bilo na ladji, med njimi večina mrtvih. Kljub temu je križarka »Exeter« ostala še nadalje izven luke pred Montevideom in bila pripravljena, čeprav pohabljena, na novo borbo. Odšla je, da izkrci ranjene šele tedaj, ko jo je nadomestila križarka »Cumberland«.

Doma so imeli angleške podmornice menda najboljši teden kar jih pomni v tej ali prejšnji vojni. Naše podmornice imajo manj ugoden položaj, v toliko, kar imajo na razpolago le malo ciljev, ki jih lahko napadejo. Z običajni in pogodbami so vezane, da ne potapljaajo trgovskih ladij brez svarila ali ne da bi zasiguralo varnosti posadke. Tudi ne napadajo ribiških čolnov. Tako imi preostala samo napadi v dobro utrjenem Helgolandskem zalivu, ali pa če se nemške vojne ladje upajo na eno svojih redkih voženj izven svojih luk. V preteklem tednu je predvsem podmornica »Sumner« v največji meri zaslužila svoje priznanje. Najprej je s

serijo torpedov potopila veliko nemško podmornico, ki je očividno ravno odhajala na napad. Potem je srečala prekomornik »Bremen« ter ga pordnila v skladu z mednarodnimi zakoni, čeprav je bil izročen na milost njenim torpedom. Tretjič pa je pretekli teden našle na celu nemško brodogradilno ladjo na enem njegovih redkih ekskurzij na odprto morje. Izstrelila je 6 torpedov. Eden od teh je zadela neko 6000 tonsko nemško križarko, dva druga pa drugo križarko enake velikosti. Morda sta ti dve križarki še utegnili priti domov, to pa vsaj za eno od njih ni sigurno. Če pa sta prišli domov, sta vsekakor za daljšo dobo onespособljeni za vsako akcijo. Danes prihaja še tudi poročilo, da je podmornica »Ursula« potopila 14. t. m. 6-tisoč tonsko križarko tipa »Köln« ob ustju Labe, čeprav je bila obdana od 6 rušilcev. Tako je izgubila nemška mornarica v enem samem tednu velik propore križark, ko je istočasno na drugi strani oklopnica »Admiral Graf Spee« doživela svoj konec.

Nemška mornarica in letalstvo sedaj poskušata, da se znašata nad ribiški ladje v Severnem morju. Včeraj in danes sta poskusili več posameznih napadov na neoborožene trgovske ladje, vključno neko italijansko, ki plovejo ob angleški obali. Nemška letala so jih napadla tudi s strojnimi. Vesel sem, da lahko sporočim, da je bila nemška vnaša v tem primeru večja nego uspeh. Izmed 24 ladij, ki so bile včeraj in danes napadene, je bilo samo 6 majhnih ribiških ladij potopljenih, poleg njih pa ena manjša obalna ladja. Večina drugih, vključno italijansko, pa sploh ni bilo zadeta.

Kljub polaganju min vseh vrst ob naših obalah se naš trgovski promet razvija sicer ne nemoteno, toda nepretrgano. Se včeraj je divizija kanadske armade pod varstvom naših vojnihi ladij varno in srečno dospela v eno naših luk, da sprejme v Angliji nadaljnji trening. Preden odide na zapadno fronto na pomoč angleški vojski.

Churchill je nato imenoma pohvalil za sluge vodilnih mož angleške mornarice predvsem prvga lorda Pounda in šefa mornariškega štaba Philippsa. Isto tako pa vse oficirje in mornarje mornarice. Ob koncu je dejal: Prvo šanso, da si pridobimo čast so dobile nedavno tri angleške križarke v južnem Atlantiku. Težko je najti v zgodovini bolj hrabro in odločno poslanje v pomorski bitki, toda če bi prišlo do enake bitke kjerkoli drugod, bi videli v angleški mornarici isto pripravnost in junaštvo. Vse, kar se je doletelo zrodilo v vojni, kaže, da lahko angleški narod z upanjem pričakuje, da bodo na koncu vse težave premagane, vsi problemi rešeni in dolžnost storjena.

Prostovoljna služba v ekipah

Celje, 19. decembra
Mestno poglavarstvo v Celju razglasi:
Vsi narodi se pripravljajo z mračno naglico na samoobrambo, kar ne vedo, odkod in kdaj jih lahko preseneči sovražnik. Tudi mi ne smemo držati rok križem, nasprotno, s podvojeno vneto moramo nadoknaditi zamujeno. Vsa posameznika mora prispevati k obrambni pripravljenosti (pasivni zaščiti) kar največ, da bo skupno delo obrambe uspešnejše. Zato je nužno potrebno organizirati posamezne oddelke (zdravstveni, kemični, tehnični in gasilski), ki bodo v takih primerih nudili prvo pomoč ponorencem.

Za zvišanje prejemkov državnim uslužbencem

Spomenica, ki jo je podpisalo 32 stanovskih organizacij aktivnih in vpokojenih uslužbencev

Ljubljana, 19. decembra
32 stanovskih organizacij aktivnih in upokojenih uslužbencev, ki imajo svoj sedež v Ljubljani, je soglasno sprejelo naslednje spomenico:

Se nikdar niso bili uslužbenci in upokojeni vseh strok in vseh položajev v tako težkem materialnem položaju, kot danes. Vse življenjske potrebe, živila, obutev in obleka so postale v ceni tako visoke, da nismo zmogli najnujnejših nakupov. Cene pa še rastejo iz dneva v dan in s strahom pričakujemo dobe, ki pa ni daleč. Obupni položaj so že videli nekatere privatne ustanove in siviše prejemke.

V tej težki dobi se obracamo na vse merodajne faktorje, na vse one, ki odločajo o naši eksistenci, kakor tudi na one, ki nam hočejo pomagati pri ostvartvi eksistenčne minime s klicem, da je neobhodno in nužno potrebno takoj povišati prejemke vsem aktivnim in upokojenim uslužbencem za sedaj najmanj za 800 din mesečno, priznati rodniško doklado za ženo v znesku 300 din in povišati doklado za otroka na 300 din mesečno. Glede na mednarodni položaj se kaže, da se bodo cene še vedno dvigale. Zato zahtevamo, da naj se po tem splošnem dvigavanju v bodoče uravnavajo prejemki po indeksu cen. Le s takimi takojšnjimi ukrepi bosta omiljeni beda in obup, ki danes razjedata nameneške družine, kar nikakor ne more biti koristno za dobrobit delodajalcev in dobro države. Potrebno je tudi storiti ukrepe proti onim, ki neupravičeno navijajo cene.

Neobhodno potrebno je pa tudi, da se čim prej ugodno rešijo naše stalne zahteve iz prejšnjih let, ki obsegajo:
1. takoj naj se izvedejo vsa napredovanja;
2. priznajo naj se poročenim ženam isti prejemki, kot neporočenim;
3. vse razlike pri osebnih dokladah med aktivnimi in upokojenimi uslužbenci naj se odpravijo.

Udruženje jugoslovenskih narodnih železničarjev in brodarjev, Jugoslovnsko učiteljsko združenje, sekcija za dravsko banovino v Ljubljani, Društvo tehnično strokovno osebja mestne občine Ljubljanske, Društvo železniških upokojencev v dravski banovini, Društvo namenešencev mestne občine Ljubljanske, Združenje poštno hranilniških namenešencev kraljevine Jugoslavije, uprava banovinske sekcije v Ljubljani, Udruženje poreskih izvršilcev, sekcija Ljubljana, Društvo nižjih mestnih uslužbencev, Banovinsko društvo državnih in samoupravnih upokojencev, Društvo upokojenega učitelstva, Udruženje zemljiško knjižnih činovnikov, Društvo mestnih upokojencev, Strojno udruženje kurjačev drž. železnice in brodarjev, Udruženje uradnikov ptt stroke, Križek mestnega uradništva, Ljubljana, Udruženje poreskih činovnikov, Društvo sodnih izvršilcev, Združenje gledaliških igralcev, Udruženje sodno administrativnega osebja, Društvo mestnih uradnikov maturov, Udruženje nastavnikov gimnazij, Jugoslovnsko profesorsko društvo — Ljubljanska sekcija, Združenje učitelstva meščanskih šol, Strojno udruženje predgovornikov voz drž. železnice, Društvo mestnih uradnic, Društvo dipl. tehnikov mestne občine, Dravska sekcija udruženja znanstvenikov finančne kontrole, Udruženje ptt znanstvenikov in služiteljev, Udruženje drž. činovnikov računske stroke, Strojno udruženje masinovodij drž. železnice in brodarjev, Udruženje žel. uradnikov in Društvo pravosodne straže.

Službo v teh oddelkih ali ekipah pa morajo opravljati le oni, ki so oproščeni vojaških obveznosti, bodisi stalno ali začasno, dalje mladeniči od 17. do 20. leta starosti ter šene od 17. leta starosti dalje. Vse osebe je tak ekip mora biti strokovno usposobljeno, če hoče uspešno izpolnjevati svojo nalogo. Vsa ta specialna priprava ekip se mora izvršiti v posebnih tačajah še v dobi miru.

Za čim boljše organizacijo pasivne zaščite prebivalstva mesta Celja se pozivajo mladeniči od 17. do 20. leta starosti ter moške osebe, ki so oproščene vojaških obveznosti ter one nad 50 let starosti in šene od 17. leta starosti dalje, da se prostovoljno javijo mestnemu poglavarstvu — zaščitni oddelci za zdravstveni, kemični, gasilsko in tehnično službo. Prijaviti se je treba do 31. t. m. ob uradnih urah.

društvo bolj gravitira. S tem bo društvo dana večja možnost pri prireditvah. Članstvo se marljivo pripravlja za silvestrovo. Na sporedu je komična igra in šalji nastopi.

— Jeseni odsek Sokolove Ljubljane na sporedu vsem bratovskemu odseku, da se jahalne vaje do 1. januarja ne bodo vršile. Zdravo! Jeseni odsek sokolske skupine Ljubljana. Zdravo!

Boleznica

KOLENDAR

Danes: Torek, 19. decembra: Nemest, Urban
DANASJE PRIREDITVE
Kino Matka: Citadela (Samo ob 16)
Kino Union: Skrivnost gospe Beate
Kino Sloga: Beg na Jadran
Koncert ruskega pianista Nikita Magalova ob 20. v veliki filharmonični dvorani
DEŽURNE LEKARNE
Danes: Mr. Bakarič, Sv. Jakoba trg 9, Ramor, Miklošičeva cesta 20, Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

Vokalni koncert »Tabora«

MLADI ZBOR OB MLADEM DIRIGENTU

Ljubljana, 19. decembra
Snoči je pevski zbor društva »Tabor« priredil v mali dvorani filharmonične družbe koncert z izbranim sporedom. Koncert je vodil g. Janko Guček, izvajali so ga poleg pevskega zbora »Tabora« še gđ. Ljudmila Poljanar in g. Alojzij Gostič ter pri klavirju g. Samo Hubad.

Na sporedu so bili nastopi pevskega zbora, vmes pa so koncertno prireditev poživeli solisti s samospeli. Srečali smo imena skladateljev St. Premra, dr. Schwaba, E. Adamiča, dr. Ipavca, St. Terčelja, Pavčiča, St. Osterca, Mokranjca in dirigenta Gučka, ki je izvajal lastno skladbo.

Pevski zbor društva »Tabor« je menda poleti preuredil svoje vrste in zbral tako rekot novo družino, ki obstoji večinoma iz prav mladih grl. V pičlo odmerjenem času šestih mesecev se je novemu dirigentu posrečilo izvesti zbor tako daleč, da je mogel tvegati samostojen koncert. Kakor povsed drugod, je tudi tu pogum z veliko poštrevostnostjo opravil svoje. Zmagal je namreč na vsej črti. Zbor je dopadljivo izvedel tudi težje skladbe svojega sporeda. Dirigent polaga posebno pozornost na čustveno vsebino predvajanih skladb. Sugestivno je diktilar zboru vsak višek, vsako frazo in na ta način izrazil glasovne trdote, ki so se tu in tam pojavljale, pa zaradi mladosti posameznih glasov in njihovega začetniškega nastopa. Priznati je treba, da je dirigent s svojim zborom opravil res ogromno delo. V pičlem pol letu izvesti tako raznolik spored in se lotiti tudi takih skladb, kakor je Mokranjčev II. rukovet srbskih narodnih pesmi in pa Adamičeve »Polke je ukazane« in »Venček slovenskih narodnih pesmi« je že prodoren uspeh. Da imajo mladi pevci od silne tenak posluhi, so dokazali v Osterčevih skladbah, zlasti v »Tepešnicah«. Vsekakor ima zbor zdaj dirigenta, ki ga bo mogel s svojim finim estetskim čutom popeljati še na pravo umetniško višino. Že zdaj pa razpolaga z izvežanim sporedom, tako da se lahko s ponosom pokaže in nastopi pri vsaki prigodni priliki, kakor so družabni večeri in podobne prireditve. Dirigent Guček je predvajal lastni zbor »Ko stroji molče«. Mična, izvirno občutna skladba, ki kaže na nadarjenost.

Spored sta izpopolnila gđ. Poljanarjeva in g. Gostič s samospeli. Prva je s svojim sopranom kar z Osterčevim »Slavskome« osvojila občinstvo. Ljubki napjev se pozibava nad spremljavo sodobnih smeri. Pavčičeva »Padale so cvetne sanje« zabreda v italijansko ariznost. Lajovecova »Kaj bi le gledale je nagradila našo nadarjeno pevko z obilnim ploskanjem. Tudi tenorist Gostič, Alojzij je bil deležen po dveh Lajovecovi »Serenadah« in »O, da dekle« močnega priznanja. Pri klavirju se je solistoma gibčno prilagodila spremljevalec Samo Hubad. Ta je opravil tudi klavirsko spremljavo v dr. Schwabovem valčku »Dobro jutro«, ki je zaključil središnji koncert. Dirigent in solista so sprožili vence in cvetje. Škoda, da je občinstvo izostalo in da ga ni bilo v toliki meri, da bi po zaslugi nagradilo društvo in njegovo kulturno prizadevanje v naši sredini.

Naše gledališče

DRAMA
Začetek ob 20. uri
Torek, 19. decembra: zaprto
Sreda, 20. decembra: George Dandin. Red.
Sreda
Četrtek, 21. decembra: Tri komedije. Red.
Četrtek
Petek, 22. decembra: zaprto
OPERA
Začetek ob 20. uri
Torek, 19. decembra: zaprto
Sreda, 20. decembra: Figarova svatba. Red.
Četrtek, 21. decembra: Nižava. Premiera.
Premierski abonma
Petek, 22. decembra: ob 15. uri: Glumač Matere božje. Dijaška predstava po globoko zmirlanih cenah

ŠAH

— K sodobnemu šahovskemu stilu bo drevi predaval Jože Šiška v klubovi sobi kavarnе Zvezda. Vabljeni vsi šahisti.

1100 trgovskih ladij v 10 dneh

London, 19. dec. a. (Reuter). V prvih desetih dneh decembra je prišlo v angleška pristanišča, oziroma odšlo iz njih, 1.100 trgovskih ladij s skupno tonazlo nad 3 milijone ton. V letem času je bilo potopljenih samo 10 zavezniških in nevtralnih ladij. Šest je bilo angleških s skupno 23.000 tonami, štiri pa nevtralne s skupno 20.000 tonami.

London, 19. dec. a. (Reuter). Angleška mornarica je otvorila novo postajo za kontrolo vojno-tihotapeškega, kakor tudi nemškega izvoznega blaga in sicer v Adenu.

Sovjetski poslanik na Slovaškem

Moskva, 19. dec. a. (Reuter). Vrhovni sovjet je imenoval poslana na Slovaškem.

Nemiri v sovjetski Rusiji

Po poročilih iz severnih držav je prišlo v Leningradu, v Moskvi in po drugih mestih do demonstracij zaradi neuspehov na finskih bojišču — Stalin odredil strogo preiskavo — Kaj pripovedujejo sovjetski ujetniki

Stockholm, 19. dec. a. Po vesteh, ki prihajajo iz Estonije, se potrjujejo vesti, da je prišlo v Leningradu do nemirov. O teh neredih in njihovem značaju ni bilo moč govoriti brez podrobnih poročil. Uradno favljajo, da je bilo več oseb ustreljenih, ker so izvajali neredne medzatemnitvijo mesta.

London, 19. dec. AA. (Reuter) Ministrstvo za informacije objavlja vest iz Stockholma, da se je po vesteh iz Estonije nek sovjetski bataljon, ki je bil na položajih severno od jezera Ladoge, predal Fincem prej pa je bil ubit še komisar polka. Prav tako prihajajo vesti o nezadovoljstvu v Leningradu in Moskvi, kjer je kakor se trdi, policija izvršila več aretacij in hišnih preiskav ter zaplenila radio aparate.

Stockholm, 19. dec. a. »Svenska Tagbladet« poroča, da so nastali v Leningradu veliki nemiri. Prebivalstvo je skrajno vznemirjeno zaradi neuspeha sovjetske armade. Doslej ni prišlo v Leningrad še niti en transport finskih ujetnikov, pač pa neprestano prihajajo novi transporti sovjetskih ranjenecv. Vse bolnišnice so prenapolnjene. Sole in druga primerna javna poslopja so spremenili v zasilne lazarete, kljub temu pa vedno bolj primanjkuje prostora za ranjence, ki jih je že deset tisoč samo v Leningradu nad 25.000 dasi ostanejo tam le težko ranjeni, dočim vse lažje ranjene pošiljajo dalje v notranjost.

List poudarja, da nemiri, do katerih je prišlo v Leningradu, kjer so bile zadnja dva dni velike demonstracije, niso osamljeni, marveč da je do sličnih nemirov in

demonstracij prišlo tudi po drugih mestih zlasti v Moskvi. Nerazpoloženje proti vladi in stranknemu vodstvu stalno narašča. Poprej so neprestano zatirjali, da bo pohod na Finsko končan v enem tednu. Stalin je sedaj odredil, naj posebna komisija izvede preiskavo o vzrokih tega neuspeha. Komisiji načeljuje poveljnik moskovske čke Bera. Da bi se priklrili dosežani neuspeh, bo poslanih na Finsko 200.000 mož elitnih čet, ki imajo triletno vojaško izobrazbo. Dočim so sedaj uporabljene čete imele le trimesečno vežbo.

Posebni dopisnik »United Press« na finski fronti je imel priliko razgovarjati se s sovjetskimi ujetniki. Vsi so skrajno slabo opremljeni in sestradani. Ujetniki pripovedujejo, da so jih brez potrebne opreme in izobrazbe poslali na fronto po večini niti niso člani komunistične stranke. Pripovedovali so jim, da bodo kot vojak na fronti dobivali dvakrat višjo plačo, kakor jo imajo najboljše plačani tovarniški delavci. To je okrog 300 rubljev, v resnici pa so dobili vsega samo 10 rubljev. Prehrana je skrajno slaba.

Jesti so dobivali le enkrat na dan, a še to v nezadostni količini. Dočim je za vsakega moža predpisanih četir mese in 1,5 kg kruha, so dobili meso le vsake tri do štiri dni, kruha pa po pet mož skupaj 2 kg. Večina ujetnikov ima zelo slabo obutev. Le redki imajo s kožuvinovimi podložkami škornje. Po večini pa imajo le lahke civilne čevlje. Obleka je iz slabega blaga in brez podloga.

Na pragu nove zimskosportne sezone Gorenjski smučarji se že pridno pripravljajo na tekme

Jesenice, 15. decembra
Mraz je pritisnil v deželo in mrzel veter pihal po dolinah in strmih gorskih pobočjih. Planinci se bleste v beli snežni odeji in vabijo smučarje in druge prijatelje narave na svoja pobočja. Dočim je v dolini v zadnjem času zapadlo le toliko snega, da se je dobro oprjel zamrzlih tal, je po gorah tako snežilo, da je za smuko za silo dovolj snega.

Na Planini - Sv. Križ ga je okoli 20 cm, pri Sareskih jamah in na Crnem vrhu okoli 30 cm, na Ročih, Kočni in na Golici pa od 40 do 50 cm. Če ne bo nastopilo južno vreme, bo za praznike na vrhovih Karavank in Kamniških planin, predvsem pa na Pokljuki, Voglu in Komni prava smuka. Če bo vsaj pri sedanjih snežnih razmerah ostalo, bodo te planinske smučarske postojanke dobile v prihodnjih dneh nešteto smučarjev v goste, ki bodo na prostranih snežnih poljanah uživali zimске krasote naših gora in žarke planinskega sonca.

Na sveti večer bodo oživela pota, vodeča na planine in v globoke gorske temi. Polni bodo planinski domovi in smučarska zavetišča, pa tudi marsikateri pastirski stan. Mlad svet bo pri toplih pečeh in pastirski ognjiščih ob svitu petrolejk in svečk užival prelest in radost jasne svete noči v očrtu naših divnih gora.

Največ prijateljev belega sporta, ki jim ni za rekorde in naslove, pa bo pritegnila Zgornja savska dolina. Ukanc, Pokljuka, in divna Komna s svojimi skoraj prostranimi snežnimi poljanami. Tja proti Ukanci in po vijugasti planinski cesti — pa bodo iskri v sni vpreženi konjički vozili gospodo na Pokljuko. Sami za sammi se bodo pomikali v prelepi planinski svet, kjer čakajo na goste planinski hotel, pension, prijetne hišice in vile, zakurjene, da je človeku že pri mislih nanje toplo pri srcu in duši.

To so radosti za smučarje-prijatelje narave, ki jim ni za naslove in prvenstva. Vse drugače se pa na zimo in na njene radosti pripravljajo smučarji-tekmovalci. Ti imajo svojo prvo besedo na Jesenicah, kjer se tudi delo in zaslužek meri po času in rekordih.

Po klubih in društvi so večer za večerom seje uprav in sestanki smučarjev tekmovalcev. V dvorani delavskega odma so gimnastične vaje, ki jih vodi smučarska prvača Ciril Praček in France Smolej. V sobotah popoldne in v nedeljah zjutraj pa grede cele trume mladih smučarjev na vrhove Karavank, kjer po strmih gorskih pobočjih svigajo z bliskovito naglico in delajo zavoje kot ribe v vodi. Prejšnjo nedeljo je bilo na Karavankah okoli 200 mladih, dobro izvežanih smučarjev, ki so proti večeru skoraj v nepretrgani rajdi s bliskovito naglico vozili po planinski cesti navzdol na Jesenice.

Smučarske tekme, ki jih je prejšnjo zimo priredila KID v Kranjski gori, so pokazale, da bo med smučarji letos še prav

Zedinjene države proti politiki nasilja

Iz razgovora z van Zeelandom, ki se je vrnil pravkar iz Amerike

Bruselj, 19. dec. a. »L'Independance Belge« prišča razgovor z bivšim belgijskim ministrskim predsednikom van Zeelandom, ki se je pravkar vrnil iz Zedinjenih držav.

Van Zeeland pravi, da je po njegovem mnenju 95 odstotkov prebivalstva Zedinjenih držav pripravljenih storiti vse, da preprečijo, da bi se Zedinjene države zapletle v sedanjo evropsko vojno.

Ameriška vlada je podvela vrsto ukrepov, da prepreči vsak konflikt. Eden teh ukrepov je tudi prepoved ameriškim ladjem, da ne smejo pluti v luke v vojnojuhih državah. Tako vlada, kakor tudi prebivalstvo Zedinjenih držav so si edini v strmi, da naj ostanejo Zedinjene dr-

žave nevtralne. Kljub temu pa je v Zedinjenih državah močno razpoloženje proti vsaki politiki nasilja in Zedinjene države bodo nudile razumno direktno intervencijo napadenim državam vsako pomoč.

Sovjetski napad na Finsko je vzbudil v Ameriki val ogorčenja, ki ga je mogoče primerjati samo s onim iz leta 1914 ob priliki napada na Belgijo.

Borzna poročila

Curtis, 19. dec. Beograd 10. Pariz 9.97, London 17.60, New York 445.625, Bruselj 74.10, Milan 22.90, Amsterdam 237, Berlin 178.62, Stockholm 100.30, Oslo 101.35, Kopenhagen 99.10, Sotija 5.30.

Inserate

za božično številko »SLOVENSKEGA NARODA« sprejema uprava
do petka 22. t. m. do 6. ure zvečer.

DNEVNE VESTI

— Odlikovanje naše univerze in Muzejskega društva. Na predlog prosvetnega ministra sta odlikovana univerza kralja Aleksandra v Ljubljani z redom sv. Save I. stopnje in Muzejsko društvo v Ljubljani z redom sv. Save II. stopnje.

— Odlikovanje. Z redom sv. Save III. stopnje je odlikovan starešina gasilske zajednice v Mariboru Bogdan Poganič, z redom sv. Save IV. stopnje starešina gasilske župe v Spod. Hajdini Ludvik Musek, z redom sv. Save V. stopnje pa inspektor gasilske zajednice v Ljubljani ing. Franc Dolenc.

— Želje lastnikov avtomobilov in tovornih avtomobilov. V Beogradu je bila večer dopoldne širša konferenca lastnikov avtomobilov in tovornih avtomobilov. Poleg članov združenja iz Beograda so ji prisostvovali tudi člani iz Ljubljane, Maribora, Celja in Sarajeva. Sprejeta je bila resolucija, v kateri je rečeno, da se naprosi trgovinsko ministarstvo, naj znano na redbo o omejitvi porabe benzina in prometa z motornimi vozili izpremeni in izpopolni tako, da bi bil takojšen (tovornim in potniškim) ter avtoprevoznikom na vsem ozemlju Jugoslavije, dalje profesionalnim soferjem z dovoljenji, izdanimi do vključno avgusta 1935 in pozneje, dovoljen prihodnostni prevoz blaga, materiala in potnikov v vseh smereh in na vseh državni relacijah neomejeno. Ta prevoz se opravi od primera do primera in od tega ne trpi nobene škode državnemu prometu in je prizadeta omejitev tekočega goriva. Te obiri opravljajo izključno njihovi lastniki in z zaslužkom vzdržujejo sebe in svoje rodbine. Če se jim to ne dovoli, bodo svoje obiri opustili, kajti v takih razmerah ne morejo živeti in plačevati davkov, a kar je najhujše, ne morejo plačevati amortizacij za avtomobile, ki jih še vedno niso plačali. Dalje bo naproseno trgovinsko ministarstvo, da znala lastnikom avtomobilov in avtoprevoznikom v vsej državi pridobiti na 50 odstotkov, ker se je njihov zaslužek znižal dejansko za polovico, odkar je stopila v veljavo naredba o omejitvi porabe benzina in prometa z motornimi vozili.

— Tolmačenje uredbe o podpori na vojaške vaje poklicnih obveznikov. Z odlokom ministra za socialno politiko in narodno zdravje je izdano tolmachenje čl. 1. v zvezi s členom 12. o podpori roditeljem k vojakom poklicnih obveznikov. Tolmačenje se glasi: Uredbe o podpori roditeljem k vojakom poklicnih obveznikov se lahko uveljavijo najprej začeti s 1. julijem 1939, tako da se podpore lahko izplačajo tudi v primerih, ko so pristojne občine postale obvezne — rednike k vojakom po 30. juniju 1939. V kolikor bodo to do višetega 20. decembra 1939, se podeljene izplačane podpore obveznikom, ki so jih poslale pristojne občine k vojakom pred 1. julijem 1939, bodo izplačane podpore v celoti. Rodbine vojnih obveznikov rednikov, ki so bili poslani k vojakom pred 1. junijem 1939, pa jim podpore do 20. decembra 1939 niso bile podeljene, nimajo pravice zahtevati po tej uredbi podpore.

— Začetni ravnanje Prizida. Po tragični smrti generalnega ravnanja Prizida dr. Ede Markovića, ki ga je večer jutraj po nesreči ustrelil v Beogradu policist, je poslovni odbor Prizida na svoji večerajši seji doletel od izvedbe novega generalnega ravnanja za začasnega ravnanja Prizida dr. Čarla Nemeca.

— Zvišanje mezd rudarjem državnih rudnikov. V Zenico se je vrnila iz Beograda deputacija rudarjev, ki je zahtevala 40 odstotno zvišanje mezd ter zvišanje pokojnin rudarskim upokojencem in revizijo pravilnika Bratovskih skladov. Pristojni ministri so že ukinili vse potrebne, da se s 1. januarjem 1940. zvišajo meze vsem rudarjem v državnih rudnikih. Odstotek povišanja bo določen na pogajanjih po pravoslavni božičnih praznikih v Sarajevu.

— Vse premošitve učiteljev ustavišene. Ker šolsko leto še teče, so z naredbo prosvetnega ministra ustavišene vse premošitve nastavnikov vseh vrst šol. Prepovedan je prihod učiteljev in učitelje v ministrstvo kakor tudi osebno vlaganje prošnje. Vse prošnje se morajo dostaviti prosvetnemu ministarstvu rednim putem. Vsak prihod v prosvetno ministarstvo bo najstrožje kaznovan.

— Povečanje uvoza strovin. Zagrebška industrijska zbornica se je obrnila na uvozni odbor Narodne banke s prošnjo, naj bi se povečal kontingent za uvoz strovin. Uvozni odbor je na to prošnjo odredil, da se kontingenti za uvoz iz nekaterih držav v tekočem letu, računajo na bazi uvožene količine strovin v lanskem letu.

— Bojne zvezbe Zagreba z Medjimurjem. Odkar je zagrebško železniško ravnanje prevzelo od ljubljanskega vse medimurske proge, je sklenilo izpremeniti tudi vojni red. Prebivalci Čakovca, Dolnje Lendave, Kotrdorbe in drugih bližnjih krajev imajo zelo slabe železniške zvezbe z Zagrebom. Sestavljen je nov načrt voznega reda, po katerem bodo imeli prebivalci Medjimurja z Zagrebom ugodne zvezbe.

— Soferški izpiti poklicnih soferjev in samovozačev motornih vozil bodo za srezo Kranj, Radovljica in Škofja Loka v sredo 3. januarja 1940 ob 8. pri sreskem načelstvu v Kranju. Interesenti naj svoje pravilno opremljene prošnje pravočasno vložijo pri sreskem načelstvu v Kranju.

— Osebnost. Na Aleksandrovi univerzi v Ljubljani je opravil profesorski izpit Bertonec Alojzij iz Godečice pri Škofji Loki, ki služi v državi gimnaziji v Šibeniku. Osebitimo!

— Otroške košare. Glede na številne prošnje in povpraševanja glede vlaganja prošnje za podelitev otroške košare sporoča podpisana Unija za zaščito dece vsem proslakam, da predpisuje čl. 6 Pravilnika fonda za otroške košare sledeče: Otroške košare se poklanjajo samo na podlagi tozadevnih predhodnih utemeljenih predlogov. Predlog mora vsebovati: ime in priimek prošnika, točen kraj in naslov, številni rojnih živih in umrlih otrok, starost matere, poklic očeta oziroma matere, poje socialnega položaja družine z navedbo

zaslužka moža in premoženjskim stanjem, kdaj predvidoma pričakuje porod. Predloge stavijo bolnice, zdravstveni domovi, občine, šole, župni uradi, v Uniji včlanjena društva, zaščitne sestre, babice itd. Predlogi se pošljejo Jugoslovanski Uniji za zaščito otrok, sekciji za dravsko banovino, Ljubljana, Beethovnova ul. 14-I.

**NIKAR SI NE UBIJAJTE
MOZGANOV ZA DARILA
SVOJIM DRAGIM!**

Pogodili boste pravo v

Drogerija Gregorič

dr. z o. z.

LJUBLJANA, PRESERNOVA UL. 5.

— Izletniški vlaki ob praznikih. Dne 25. in 26. t. m. ter 1. in 6. I. 1940 vozita na progi Ljubljana-Bistrica Boh. jezero, odnosno Rateče-Planica vlaka št. 920-919 odnosno 8620-8619 kot izletniška vlaka. Odhod iz Ljubljane ob 5.40, prihod v Bistrico Boh. jezero ob 8.38, odnosno v Rateče-Planico ob 8.39. Odhod iz Bistrice Boh. jezero ob 20.20, odnosno iz Rateče-Planice ob 19.15, ter iz Jesenice ob 20.20 ter prihod v Ljubljano ob 22.10.

— Odkupi za božična in novoletna vozila v korist Društva sv. Cirila in Metoda. Iz raznih krajev je vodstvo Cirilometodove družbe dobilo pobudo, naj bi se poleg vožniš in družbenih razglednic, ki se pošiljajo najobimnejšim znancem in sorodnikom, ustvarila tudi možnost odkupa božičnih in novoletnih vozil. Mnogi imajo velik krog znancev in prijateljev ter ne bi radi koga spregledali. V takih slučajih je najboljšje, da se odkupi s primernim zneskom in ga pošljejo vodstvu CMD, Ljubljana, Beethovnova ulica, ki bo odkupnike objavilo.

— Na progi Ljubljana-Bloke-Prezid. —Gerovo—Sušak je začasno ukinjena avtobusna vožnja z odhodom iz Ljubljane ob 5.40 jutraj, ter z odhodom iz Sušaka ob 13.00.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo večina oblačna (visoka megla) stalno in zmerno hladno vreme. Večerja je znašala najvišja temperatura v Dubrovniku in Kumboru 17, v Splitu 15, na Visu in Rabu 12, v Sarajevu 5, v Zagrebu in Beogradu 2, v Ljubljani 1, v Mariboru 0. Davi je kazal barometer v Ljubljani 770.4, temperatura je znašala 0.0, na aerodromu —2.0 C.

— Nesreča tihotapca tobaka. V nedeljo ponoči se je pripetila na mostu v Sarajevu težka nesreča. Jutraj so našli delavca v reki železniški truplo Ivana Kresca iz Blelo polja pri Mostarju. Kresci je odšel 30. oktobra z veliko količino tobaka v Sombor, da bi ga prodal. Ostala sta mu bila še dva popolna nahrbtnika tabaka. Hotel ga je spraviti na stropu vagona, pa so ga zasuli železničarji. Med vožnjo je udaril Kresci s glavo ob železno konstrukcijo mostu in padel v reko.

— Štoga kasa za neupravičeno povzicanje najmanjše. V Zagrebu je bil večer obojen zaradi neupravičenega zvišanja najmanjše plače posestnika Viljem Spitzer. Najmanjše je neupravičeno povišal ključničarju Ljudevitu Schlicku. Obojen je bil na 20 dni zapora, 2000 din denarne globe in 200 din pavšalnih stroškov.

— Blaznost posestnika gripe. Mesarski pomočnik Ozen Babič iz Glince je dobil gripe, pa ni ostal v postelji, da bi povsem ozdravel. Naenkrat je postalo njegovo vedenje čudno in izostel je od dela. Kogar koli je srečal, mu je pravil, da pojde v Beograd, da mu izreže srce in uho. Njegova duševna bolezen je postajala vedno hujša in ko je postal nevaren svoji okolici, so ga morali spraviti v umobolnico.

— Petrolej po 20 din liter. Iz Petrinje poročajo, da je postalo v vsej Baniji občutno pomanjkanje petroleja in soli. Kmetje hodijo daleč po petrolej, brez katerega kmetje, slasti posoliti, ne morejo biti. V neki vasi pri Pisarovini ima trgovec še nekaj petroleja, ki ga prodaja po 20 din liter.

— Strašna nesreča v Zagrebu. V nedeljo popoldne se je odigrala v temi in mrzli sobici na Trešnjevki v Zagrebu strašna tragedija. V sobici, kjer se je bila vnela slamnjača, se je svađil 46letni invalid Matija Pohardt s svojim 4letnim sinčkom Alojzijem. Pohardt je bil svojčas sofer pa se je nekada dne ponesrečil, da je izgubil oko in dobil več težkih notranjih poškodb. Tako je postal invalid in dobival je mesečno rento 500 tin. Zašel je v bedo in v obupu je bil poplavljen. Edina tolažba v nesreči mu je bil sinček. Od prve žene se je bil ločil, druga mu je pa umrla. Sinček ga je vedno spremljal in zdaj sta skupaj našla tudi smrt.

— Ljubavna tragedija. V soboto se je odigrala v Sarajevu ljubavna tragedija. 21letni pek Mustafa Hadži Salihović se je letos aprila oženil, toda z ženo Hajrijo se nista dobro razumela in večkrat je pobegnila od njega. V soboto jo je srečal na cesti in jo pozval naj se vrne domov. Ker tega ni hotela storiti, je potegnil nož in jo tako težko ranil, da bo najbrž umrla.

— Nesreča. Na cesti pri Trčku je večeraj neki avtomobilist povzročil 5letnega delavca Karla Horvata. Ponesrečenca, ki ima poškodbe po glavi in po vsem životu, so snoti prepejali v bolnico. —Preužitkar Anton Grilj iz Moravci je večeraj padel z lestve in si zlomil desno roko. Pri teletvadi je snoti padel dijalek Lucijan Fatori iz Ljubljane in si zlomil desno roko.

Iz Ljubljane

—Iz Sloveški vojaški strokovnjak general Čedomir Škelec v Ljubljani. Naše vojaške oblasti so jele povesčati veliko pozornost strokovni izobrazbi rezervnih oficirjev. Na drugi strani se pa dela z vso vzmo na to, da se po potrebi družabni stiki med aktivnimi in rezervnimi oficirji. Na prošnjo ljubljanskega pododboru Udruga rezervnih oficirjev je vojni minister odredil, da pride v Ljubljano naš vojaški strokovnjak generalistični brigadni general Č. Čedomir Škelec med naše rezervne oficirje, ki jim bo dal mnoge važne informacije. Zagnati sestanki se

zervnih oficirjev, na katerem bodo podpravi odposlanca vojnega ministra, bo v četrtek ob 20. v dvorani Delavske zbornice na Miklošičevi cesti. Vstop proti oficirski legitimaciji. Opozorjamo rezervne oficirje na ta sestanek, ki bo prvi te vrste in na katerem bodo imeli priliko videti in pozdraviti enega našega najuglednejših vojaških strokovnjakov.

—Iz Predsednik Udruga rezervnih oficirjev v Ljubljani. Večerja je pripeljal v Ljubljano predsednik Udruga rezervnih oficirjev in ratnikov ter FIDACA rezervni podpolkovnik g. ing. Nikodije Bogdanović. Snoti je sklicalna uprava ljubljanskega pododboru UROIR sejo upravnega in nadzornega odbora, na kateri je predsednik ing. Bevc toplo pozdravil predsednika središnje uprave in se mu zahvalil za veliko pozornost in nasklonjenost, ki jo je ljubljanskemu pododboru veliko naklonjenost in ki ga je zdaj ko namerava posetiti v Ljubljano. Potem je pa predsednik ing. Bogdanović v daljšem govoru obravnaval perca vprašanja sedanjega časa in dal našim rezervnim oficirjem nekatere važne informacije. Seji sta prisostvovala tudi zastopnika celjskega in ptujskega pododboru. G. Bogdanović ostane še danes v Ljubljani.

Kavarna »Stritar«

danes v torek vso noč odprta. Vsak večer igra koncert nove damske kapele!

Srajce kravate KARNIONIK Nebojšnik.

—Iz Sporeg nocošnjega klavirskega koncerta v veliki Filharmonični dvorani. 1) Bach: Kromatična fantazija in fuga. 2) Scarlati: Dve sonati. 3) Beethoven: Sonata. 4) Chopin: Nocturno op. 48, 3 etude op. 10, št. 8, op. 25, št. 7. In op. 10, št. 4. Drugi del koncerta prinaša Musorgskega: Slike z razstave. Nikita Magalov je prvo vrsto ruski pianist velikega umetniškega uspeha, izredne nadarjenosti in virtuoznosti. Predpradja vstopnic v knjižnici Glasbene Matice na Kongresnem trgu.

—Iz Zupanova Miko so privrati igrali pred 1500. leti. To je bila prva slovenska gledališka predstava. Slavistično društvo bo proslavilo ta jubilej danes (19. dec.) ob 20. uri v predavalnici Trgovske akademije na Bleiweisovi cesti, s predavanjem g. prof. Alfonza Gaspana o Antonu Linhartu. —Vljudo vabljeno. Vstop prost.

—U. Z. Brda, iz Rožne doline in Zg. Šiške ter z drugih strani mestne periferije večkrat citamo želje in pritožbe zaradi nereguliranih ulic in cest. Zato objavljamo pismo iz mestnega magistrata, da ulice ni mogoče urediti v veliki večini zaradi pretranih zahtev lastnikov za ceste potrebne sveta. Tako so bili zaradi Ceste na Brdo že komisijski ogledi, vendar pa tudi tukaj, kakor drugje, ni prišlo do sporazuma s lastniki zemljišč in zato ni bilo mogoče nidesar pokreniti, da bi bile pomankljivosti odpravljene in ustrezno upravičeni željam tamošnjega prebivalstva.

Napredek je mogoče samo pri nesebičnem sodelovanju z mestno občino, zato naj bi posestniki zemljišč o vsaki taki priliki ne zahtevali prevelikih odškodnin. Izrabljanje tudi najmanjših prilik za izkoriščanje mestne občine se je razpisalo še tako daleč, da se večkrat lahko govorilo o poskušanem izsiljevanju, ki pa gotovo ne dela časti takemu občanom in jim ne množi ugleda. Zato pa opozarjamo občane, naj pri utemeljenih željah predvsem sami privljajo na svojo okolico in takim škodljivcem posameznih delov mesta sami predložijo splošno škodljivost njihove trdnovitosti.

—U. Za mestne reveže je darovala manufaktura trgovina Lenasi in Gerkman v Stritarjevi ulici 1.000 din, a trdnika Salamaun & Lampe v Franciškanski ulici je poslala mestnim revežem za 2.000 din blaga. Mestno poglavarstvo izreka dobrotnikom najtoplejšo zahvalo in opozarja vse občane na darežljivost naših trgovskih krogov, ki svoje pred božičem zvišane dohodke plemenito dele s najpotrebnejšimi sosedstvi.

—Rezervni oficirji. Člani Udruga udeležite se predavanja: »Nujnost obrambne pripravljenosti zaledja, ki ga bo imel naš član inž. Stanko Dimnik dr. ob 20. v Zvezdici II. nadstropje-levo. Predavatelj bo pomaziral svoj govor s projekcijskimi slikami iz vojne v Španiji in na Poljskem. Vstop prost za člane pododboru (legitimacija). Pododbor Ljubljana.

—U. Pri Sadjarski in vrtnarski podružnici Ljubljana - mesto bo prihodnje redno tedensko predvajanje v sredo 20. t. m. posvečeno vprašanju: »Zakaj sadno drevje v mojem vrtu ne rodi več in lepših plodov?« Predaval bo g. Ivan Brecljnik, upravnik drevesnice Kmetijske družbe. Začetek ob 19. uri v kemijski dvorani I. dr. realne gimnazije v Vegovi ulici. Po predavanju vprašanja in odgovori. Vstop prost. Člani in gostje vabljeno.

—Iz Pretepe v gostilni. V neki gostilni na Mestnem trgu je prišlo snoti do prepria med pijanimi gosti. Tedaj je stopil v gostilno trgovec Josip C. ki ga je eden izmed pijancev takoj napadel in ga med pretepom tako močno udaril po nosu, da se je moral zateči v bolnico.

—Iz Odpejani konji. Pred dnevi je kupil neki posestnik iz Oviš na Gorenjskem v Zagrebu 10 konj in jih odgnal v Ljubljano. Blizu Novega mesta se mu je pridružil nesam moški, ki je dejal, da je doma s Primorskega. Posestnik in tujec sta se zmenila, da mu bo gna štiri konje naprej, kakor je tudi storil. Posestnik je prejel z njegovimi konji sledi še do škofljice, potem pa se je z njim in z konji izgubila vsaka sled. Seveda je oškodovanec posestnik tatvino konj v Ljubljani takoj prijavil, toda tujca in konj še niso dobili.

Iz Celja

—C. Novi proračun mesta Celja. Mestno poglavarstvo v Celju objavlja v smislu določil št. 117. zakona o mestnih občinah, da je proračun mesta občine celjske, njenih podjetij in skladov za upravo leto 1940/41 razložen prebivalstvu na vpogled pri računovodstvu mestnega poglavarstva ob navadnih uradnih urah od toka 19. t. m. do višete sobote 23. t. m. Vsak član mesta Celja in tudi vsak tujec, ki plačuje neposredni davek od katerega koli dohodka v mestu Celju, ima pravico staviti v navedenem roku k predlogu proračuna svoje pripombe, ki jih je treba vložiti pri mestnem poglavarstvu.

—C. Sestanke koroliških borcev. V nedeljo dopoldne je bil v Narodnem domu sestanek članstva celjske krajevne organizacije Legije koroliških borcev. Predsednik g. Janjo Brilšek je poročal o prisravnju dobrovoljstva koroliških borcem in o spominskih kolajnah. Krajevna organizacija je zagostila

DANES PREDSTAVE SAMO OB 16. URI.
Večerni predstavi radi koncerta odpadeta.

KINO MATICA, tel. 21-24

CITADELA

po istoimenskem romanu slavnega pisatelja zdravnika A. J. Cronina.

SAMO SE DANES ob 16. in 21. uri izvrstna in zabavna komedija veselega humorja in krasnih naravnih lepot z našega Jadrana! — KINO SLOGA, tel. 27-30

BEG NA JADRAN

Holf Wanka — Lizzi Holczuh
Roszi Calkoo — Tibor Halmay.

DANES poslednji!

Ob 16. in 21. uri.

KINO UNION
Tel. 22-21.

SKRIVNOST GOSPE BEATE

NE ZAMUDITE LEPEGA IN ZANIMIVEGA FILMA

Lil Dagover — A. Schönhals in S. Peters

Imovitejši kroge v Celju za podporo najrevnejšim članom organizacije.

—C. Divljaki napad. Ko je šla 22-letna dninarica Julijana Kosmeljeva od Sv. Andraja pri Velenju v soboto okrog 20. po cesti skozi Podvin pri Polzeli, se je pripeljal nasproti neznan kolezar, ki ni imel predpisane luči na kolesu. Kosmeljeva je vprašala kolezarja, zakaj nima luči. To pa je kolezarje ujezilo. Stopil je s kolesa, izvelkel iz žepa samokres, pomeril proti Kosmeljevi in sprožil. Krogi je zadela Kosmeljevo v levo nogo nad koleno. Kosmeljeva se je zgrudila, surovež je bil potegnil. Težko poškodovano Kosmeljevo so prepehali v celjsko bolnico. Orožništvo je ukinilo vse potrebno, da čimprej izsledijo divjakega kolezarja.

—C. Teška nesreča. V St. Juriju ob juž. žel. se je v soboto hudo ponesrečila 29-letna posestnica Ljudmila Horvatova. Padla je doma po stopnicah tako nesrečno, da si je zlomila obe roki v zapestju. Oddali so jo v celjsko bolnico.

Iz Šoštanja

—Občni zbor Legije koroliških borcev. Pred dnevi se je vrnil v Sokolskem domu ob izredno lepi udeležbi občni zbor krajevne Legije koroliških borcev. Prišli so tudi člani iz oddaljenih krajev in je bila udeležba tako lep primer povezanosti članstva s svojo organizacijo. Občni zbor je vodil predsednik g. Jože Kozlevecar, glavno poročilo pa je podal tajnik g. Srečko Majer, ki je poročal o vseh pretekih in važnih vprašanjih prostovoljstva, o borbi organizacije za priznanje pravic prostovoljcem in o vseh prireditvah minulega poslovnega leta. Pri volitvah si je članstvo izvolilo naslednji odbor: predsednik g. Jože Kozlevecar, tajnik g. Srečko Majer, blaginjak g. Pevcin Franc, odborniki: Naraločnik Ivan, Čebul Anton, Praznik Anton; nadzorni odbor: Menhart Alojzij, inž. Trobej Slavko, Stopar Vinko, Novak Ivan.

—Zaključek samaritankega tečaja. Pretekli petek zvečer se je v osnovni šoli vrtil slovesni zaključek samaritankega tečaja, ki ga je pod vodstvom zdravniškega dr. Koruna prirejal tukajšnji Rdeči križ. Pred posebno komisijo so tečajnice položile praktične in teoretične izpite iz tvarne veštedenskih predavanj. Vse tečajnice so izpite opravile z lepimi uspehi.

—Cvrtček za pečjo. V soboto zvečer in v nedeljo popoldne je uprizoril Rdeči križ v Sokolskem in Slomškovem domu tridejanko »Cvrtček za pečjo. Glede na obrodni namen obeh uprizoritev bi bil obisk lahko večji.

—Tatvina. Družina lesnega trgovca Jožeta Telkavca je šla v nedeljo zvečer zgraditi k počitku. Slučajno je ta večer vsa stricljanska družina spala v eni sobi. V sosednjo sobo pa so med tem, moralo je biti okrog 11 zvečer, prišli zli gostje — tatovi. Odneli so več kosov obleke, perila in obutve v skupni vrednosti 1400 dinarjev. Za drzmini tatovi doslej še ni sledu.

Z Jesenic

—Božična Kola jugoslovenskih sester na Jesenicah. 16. decembra popoldne so na osnovni šoli priredile jeseniške Kolašice 5. božično, na kateri je v imenu Kola pozdravila in imela daljši govor na navzočih predsednica a. Vida Peruzzičeva. Poleg lepo uspele božične igrice, uprizorjene pod vodstvom a. Milice Bartenjakeve, spisan od sol. upr. g. Leona Pirovca, je bilo obdarovanih 145 revnih otrok in sicer s blagom in čevlji v skupni vrednosti 9.500 din. Lep prispevek za to božičnico so velikodušno poklonili mali jeseniški harmonikarji, ki so priredili 26. novembra v Sokolskem domu popoldne in zvečer ob nadvse razveseljevali udeležbi in splošnemu navdušenju, koncert pod vodstvom priznanega, agilnega glasbenega mojstra g. Rada Kleca, ki mu je stal ob strani tudi naš stari znanec g. Marinko. Oba sta prešla v priznanje več sopkov. Kakor vedno, so tudi za božičnico poklonili naši dobrotniki KID gen. direktor g. Noot in svetnik KID g. Pfeifer, dalje jeseniška občina in trdnika »Bata« večje zneske, nekateri trgovci so prostovoljno darovali nekaj daril v blagu, ker je vsled težkih sedanjih gospodarskih razmer nabirala akcija odpadla. Vsem plemenitim dobrotnikom in sodelujočim najlepša hvala in naj jim bo prijetna zavest, da so storiili revni mladini veliko veselje, sami sebi pa zadoščali.

Iz Slovenskih gor

—Poklonje lovski tat v rokah pravice. K. J. vinar iz Počenika, Sv. Jakob v Slov. gor. je že večkrat opravljal lovski posej po raznih lovskih okoliših in za to je bil že večkrat kaznovan. Nedavno ga je zasledil in izročil sodišču, k. je uporabljal pri lovu lovsko puško, katere cev je bila skrajšana, da jo je lahko skrivaj pod sukno. Puško so mu orožniki zaplenili.

—Kaznirani kološki tatovi. V noči na 16. t. m. so vlomili pri pos. Francu Perku pri Sv. Benediktu v Slovenskih gorah kološki tatovi skozi okno v hlev. Kmalu je zaslišal hlapec ropot, za katerega pa se sprva ni zmenil. Ker ropot ni ponehal, je hlapec pogledal, kaj je. Ko so tatovi zaslišali prihajajočega hlapca, so urno pognili. K sreči pa je hlapec dohitel še enega izmed vlomilcev in oddal nanj strel iz revolverja in ga zadal v koleno. Potem je hlapec takoj obvestil orožnike, ki so bili pri Sv. Benediktu. Zadetega fanta so orožniki takoj aretirali in ga odvedli na stanico k Sv. Trojici. Po izpovedbah aretiranca, ki je doma iz Melov pri Gornji Radgoni, so prišli orožniki na sled njegovim pajdašem iz bližnje okolice.

—Školski Silvestrov večer. Sokolsko društvo pri Sv. Lenartu v Slov. gor. prire-

di 31. t. m. ob 20. Silvestrov večer s sledečim sporedom: 1. Burki »Boleli strice« in »Klofuta«, 2. Carovnik, mister 3. Godba — ples. Vstopnina bo nizka. Prireditelj bo v Sokolskem domu. Prijatelji sokolske organizacije vabljeno.

—Radi napada na svojo mater in sestro obojen. V. S. od Sv. Ane v Slov. gor. je na Martinovo nedeljo zvečer v prepriu napadel svojo sestro in v kuhinji streljal z lovsko puško na njo, a k sreči je strel zgrešil. Potem je z nožem dvakrat zadel svojo mater v roko. Podivjanec je streljanjem v kuhinji ogražal življenje do matih in v gostilni sedečih gostov. Radi tega je bil obojen pri sreskem sodišču Sv. Lenart v Slov. gor. na 2 meseca zapora in to pogojno na tri leta.

Snežne razmere

19. XII. 1939

Rateče-Planica 870 m: —5, delno oblačno, mirno, 30 cm sršča na 20 podlage, skakalica uporabna, Planica-Slatina (Dom Hrtje) 950 m: —4, delno oblačno, 30 cm sršča na 30 podlage, drsalnice uporabne, Peč-Petelinjek 1440 m: —7, delno oblačno, 40 cm sršča na 40 podlage, Kranjska gora 810 m: —3, barometer pada, delno oblačno, 35 cm snega, sršči, sankalistično uporabno, Vršič 1515 m: 80 cm snega, sršči, Bled 501 m: —4, barometer pada, delno oblačno, mirno, 30 cm snega, sršči, Pokljuka 1300 m: —3, delno oblačno, mirno, 90 cm snega, sršči, Bohinj—Sv. Janez 530 m: —1, delno oblačno, mirno, 60 cm snega, sršči, Bohinj-Zlatorog 530 m: —1, oblačno mirno, 60 cm snega, sršči, Dom na Komni 1320 m: —3, delno oblačno, mirno, 70 cm sršča na 80 podlage, Gorjune 1000 m: —3, delno oblačno, mirno, 60 cm snega, sršči, Valvarorjev dom 1180 m: —2, delno oblačno, 30 cm sršča na 20 podlage, Velika planina 1538 m: —4, delno oblačno, 15 cm sršča na 60 podlage, Kamniška Bistrica 601 m: —4, delno oblačno, 25 cm sršča na 10 podlage, Polzevo 620 m: —3, oblačno, 20 cm snega, sršči, Jezersko 890 m: —5, delno oblačno, mirno 25 cm sršča na 15 podlage, Bloke 900 m: —4, barometer pada, oblačno, 39 cm snega.

13. XII. 1939

Rimski vrlece 530 m: —7, visoka megla, mirno, 20 cm snega, sršči, Peča 1654 m: —7, visoka megla, 30 cm sršča na 40 podlage.

Inserirajte v »Slov Narodu«!

Organizacija angleške tajne službe

Njen šef stoji za kulisami — Tesno sodelovanje vojske, admiraltete, letalstva in policije
Kaj je M. I. 5?

O delovanju angleške tajne službe se je že mnogo pisalo, saj segajo njeni začetki daleč nazaj v srednji vek. Vsaka angleška vlada si prizadeva prikriti to delovanje, da bi ne prišlo v javnost nobene vesti o njej. Ko so hoteli pred leti prodati na dražbi politične dokumente iz 19. stoletja, je posegla vmes angleška poročevalska služba in dosegla, da nekateri dokumenti niso prišli na dražbo. Šlo je namreč za dokumente iz časov po osvobodilnih vojnah, v katerih je bilo opisano delovanje tajne službe. Tu so bila omenjena imena mnogih vohunov iz časov po Napoleonu in tajna služba ni hotela, da bi prišla ta imena v javnost. Ni šlo za imena vohunov, temveč za to, da bi javnost ne zvedela njene metode.

Sir Robert Vansittart

Tajna služba je pravo oko angleške države. Za seboj ima dolgo in bogato preteklost. Je namreč starejša od angleške mornarice in vojske. Že v 14. stoletju je ustanovil kralj Edvard III. angleško civilno službo. Njegovi nasledniki so pridno segali po njeni pomoči in Henrik VII. je napravil iz nje važno orodje diplomacije. Takrat je postal šef angleškega vohunstva sir William Clifford. V njegovi službi so bili pravniki, duhovniki, misijonarji in sumljivi elementi. V dobi kraljice Elizabete je bil celo znani angleški pesnik Kit Marlowe eden najbolj slovesnih agentov angleške tajne službe. Pod Cromwellovo vlado je doživela tajna služba velik razmah. Takrat je bil njen šef advokat John Thurloe iz Essex, ki je priključil poročevalskemu oddelku še poseben tehničen oddelek. Thurloe je sprejel v poročevalski oddelek profesorja geometrije iz Oxforda, ki je bila njegova naloga desifrirati tajna poročila. Že takrat je žrtvovala Anglija za poročevalsko službo letno 70.000 funtov sterlingov. Seveda je pa imela na drugi strani od nje mnogo večje koristi.

Lord Fisher

Tako je bilo v starih časih. Letos je zeni je zahtevala angleška vlada v proračunu 700.000 funtov sterlingov za tajno službo in ta kredit je bil tudi odobren. Cetrta moč Anglije, njeno četrto orodje, je dobilo tako vojno podlago. Iz ameriških virov se je dalo zvedeti letos spomlad: Dva moža sta, ki poznata organizacijo in seznam agentov tajne službe, to je sir Robert Vansittart, bivši stalni državni podtajnik zunanjega ministrstva in sir Warren Fisher. Ta dva moža odkrita svoje uradne pošte samo v trenutku, ko se ležita na smrtni postelji, ali pa če zapustita državno službo. V interesu tajne službe je, da se njeno vodstvo ne menjava. Toda pravi šef tajne službe ni niti Vansittart, niti Fisher. Pravi šef stoji za kulisami, on ostane slej ko prej

veliki neznanec in jasno je tudi, da se moža, ki odgovarjata za tajno službo zelo nerada fotografirata.

Sedanja angleška tajna služba obstoja iz podružnice zunanjega ministrstva in iz poročevalske službe (Intelligence Service) poedinih vrst orožja. Ta organizacija sodeluje še s pošto, s carinskimi organi in s policijo. Najvažnejši odsek tajne službe je tajni oddelek zunanjega ministrstva, ki ima svoje agente po vsem svetu. Na Kitajskem, v Španiji in v nekaterih drugih državah Anglija ima pri svojih posaništvih vojaških atašeev, pač pa ima tam celo vrsto svojih tajnih agentov. Zelo zanimiv oddelek tajne službe je protivohunski. Tu je najbolj znana vojaška protivohunski služba M. I. — 5. Njen šef je politikovec sir Vernon Kell. To je stisnjen vojak, posebno strokovnjak v italijanskih in kitajskih dialektih. Njegova dema rokta je Hechley Cook z oddelkom M. I. 5, sodeluje tesno poseben oddelek policije Scotland Yarda, ki predstavlja eksekutivno oblast tajne službe. Ta oddelek zasleduje, aretirajo in izganjajo nadležne tujece. Ta oddelek šteje 160 dobro izveščenih detektivov policijske kriminalne službe. Agenti tajne službe nimajo namreč policijske oblasti in oni ne smejo nikogar aretirati. To pravico imajo samo agenti Scotland Yarda.

Z M. I. 5 sodeluje protivohunski oddelek mornarice, zračnega brodograja in zunanjega urada. V tajni službi so zaposlene strokovne moči: tehniki, kemiki, inženirji raznih strok in poznavalci tujih jezikov. Kemiki delajo v centralni tajni službi in skupaj s poznavalci tujih jezikov desifrirajo tajna poročila. V ta namen ima tajna služba poseben kriptografski oddelek. Posebna pisarna tega oddelka Room 40 je opredena z veliko legendo iz svetovne vojne. Ustanovil jo je poznejši sir Alfred

Ewing. V tem oddelku je med svetovno vojno 50 strokovnih moči vsak dan proučilo najmanj 2.000 tajnih poročil. Kolikšnega pomena je kriptografski oddelek je razvidno iz tega, da razen redkih vodilnih uradnikov nihče ne ve, kje je. Vse kaže, da se zelo pogosto seli.

Tajna služba ima najbrž štiri oddelke. Najvažnejši je oni v zunanjem ministertvu, neposredno podrejen stalnemu državnemu podtajniku. Zdej zavzema to mesto sir Alexander Cadogan. Drugi oddelek je v admiralteti pod vodstvom admirala Goltfreya. Oddelek vodi polkovnik Buse, v letalstvu pa generalmajor Pownall. Poedini oddelki tajne službe so razdeljeni v dve tako zvani diviziji. Ena se peča z vohunstvom, druga pa s protivohunstvom. Francoski avtor Robert Boudard je objavil v svoji knjigi l. 1929. organizacijski načrt glavnega štaba angleškega vohunstva. Po tem načrtu delajo angleški vojaški atašeeji v tujih državah za tajno službo. Razen uradnikov zaposluje tajna služba tudi celo vrsto priložnostnih informatorjev. Njihova naloga je v prvi vrsti v mirnem času odkriti vse vojaške in politične tajne, potrebne angleškemu imperiju. Na drugi strani pa sproti obrambnim ukrepom drugih držav. Med priložnostne informatorje bi lahko šteli tudi tako zvane vojne poročevalce, ki delajo za Anglijo navadno preoblečeni in zaposleni v skromnih službah.

Ko je izdal Boudard svojo knjigo je nastalo v Londonu veliko razburjenje. Francoski vladni so očitali, da je dovolila to knjigo, kajti angleška tajna služba ima velik interes na tem, da ostane javnosti prikrita njena notranja organizacija, kakor tudi njeno delovanje, od katerega je v marsičem odvisen uspeh angleške svetovne politike.

Ponoči je v zraku največ prahu

Zanimiva dognanja ameriškega učenjaka o vplivu podnebja na človeka

Znano je, da je ne samo telesno, temveč tudi duševno življenje človeka v marsičem odvisno od podnebja, v katerem človek živi. Zdravniki poznajo ljudi, ki so posebno občutljivi za vremenske spremembe in ki močno reagirajo na vsako izpremembo v podnebju. Nedavno je predaval o tem na zborovanju nemškega Prirodoslovnega društva prof. Weichmann. Pomnil se je zlasti pri delu ameriškega raziskovalca Huntingtona o vplivu podnebja na človekovo delo. Huntington je na enem zemljevidu zarisal kraje z zelo izpremenljivim podnebjem, na drugem pa kraje, kjer se je človeštvo proslavilo z večjimi deli na polju kulture in civilizacije. Potem je oba zemljevida primerjal in točno ugotovil, da je storilo človeštvo mnogo večja dela tam, kjer je bilo podnebje zelo izpremenljivo. Med dežele z zelo izpremenljivim podnebjem spada recimo Nemčija.

Huntington razlaga ta zanimivi pojav tako, da vpliva izpremenljivo podnebje na človeka prav s svojimi izpremembami zelo vzpodbudno, da ga navaja k večji delavnosti in storitvi. Preveč enolično, mirno podnebje, kakršno imajo v tropskih krajih, pa človeku slabi moči in zbujajo v njem brezbriznost. V Ameriki so to dognanje že temeljito izkoristili, tako da so v tovarnah

preizkušali, kdaj opravijo delavci in uslužbeanci največ dela in kakšno vreme odgovarja največji storitvi. Tako se ugotovi toplota, vlažnost zraka, solnčni žarki itd. Potem izkušnjam si ameriška industrijska podjetja prizadevajo ustvariti v svojih tovarnah umetno tako zvano optimalno ali najugodnejše podnebje.

Moderna vedba je ugotovila že celo vrsto zanimivih pojavov v zvezi z vremenom. Vsi vemo, da se poleti sredi velikega mesta neudoma ulije dež, dočim v predmestjih sploh ne dežuje. Tu gre za dež, ki ga je povzročilo mesto samo s toplimi zračnimi toki, dvigajočimi se nad razgretihi hišami ter pod vplivom tako zvanih kondenzacijskih jeder velikega mesta, polnega prahu. Vprašanje prahu v mestih je sploh zelo važno za podnebje velikih zelenih travnatih in vrtnih del mest vplivajo učil ondote razmere in ugotovili, da zlasti mest. Geofizični zavod v Leipzigu je preiskoval najboljše pljuča. Zelo ozek zelen travnat pas vzame zraku že 60% prahu in zelo zanimiva je tudi znanstvena ugotovitev, da je največ prahu v zraku ponoči in ne po dnevi. Podnevi potegnejo tople zračne struje s seboj prah in ga odnašajo višje, ponoči, ko toplota zraka pade, pa prodira plast prahu bolj v zračne plasti nad mesti.

Najvišja azijska cesta

Otok Java, v katerem ima Holandska ne samo središče, temveč tudi svojo največjo kolonialno posest tropske vzhodne Indije, ima novo posebnost, namreč avtomobilsko cesto, ki je obenem najvišja azijska cesta. Speljana je na 2500 m visoki ognjenik Papandajan. To je občudovanja vredno tehnično delo. Cesta se pričenja v mestu Pandougu in dolga je 80 km. Najprej vodi po rodovitni krajini preko plantaž, v višini 700 m pa prehaja v subtropsko floro in divje pragozdove. Čim višje se cesta vzpenja, tem redkejša je vegetacija ob njej. V višini 2500 m rasto samo še hrasti in lovori.

Na pobočjih ognjenika Papandajana rasto še alpske rastline. Tu se odpirajo človeku krasni pogledi na vse strani. V višini 2400 m je zgrajen vulkanološki laboratorij. Učenjaki v tem opazujejo delovanje og-

njenika obenem je pa njihova naloga v primeru nevarnosti izbruhati zapreti cesto, po kateri se vozi mnogo avtomobilistov. Zadnji izbruh ognjenika avtomobilistov, kakor pravijo Papandajan, je bil l. 1924. Potresi na Javi so hudi, toda redki. V nedavni preteklosti je bruhala lava iz 14 žrel ognjenika.

Finci etnografsko

Finci spadajo k ugrofinski etnografski skupini. K madžarski veji spadajo Madžari. Vogulji in Ostjaki, okrog 12.000.000 ju. di Finska veja se deli v tri skupine: 1. Pernska skupina, kateri pripadajo Zvirjani (okrog 400.000), Permi (100.000) in Vojtiki (okrog 440.000), vsi živijo v Rusiji. 2. Baltičska skupina, v kateri so Vepri (okrog 20.000), Ingriini in Voti (15.000), vzhodni Karelci (okrog 250.000), Livonec (2000) in

Finci (okrog 3.500.000), vseh nad 5.000.000 in tretji Povolžska skupina, v katero spadajo Ceremisi (okrog 300.000) in Mrdvini (1.250.000), vsi živijo v Rusiji.

Fincev živi v Rusiji okrog 200.000, na Švedskem nad 30.000, na Norveškem nad 10.000, v Združenih državah, kjer imajo močne gospodarske kolonije, pa blizu 350 tisoč. K Fincem priseljujejo tudi 30.000 do 40.000 Laponcev, ki so pa menda mongol-

skega porekla, pa so sprejeli finkemu soroden jezik. Ugrofinska etnografska skupina šteje torej nad 20.000.000 članov. Nekatere teorije, ki so jo zagovarjali še v 19. stoletju, nekateri učenjaki, da so jeziki ugrofinske skupine sorodni z jeziki turkotatarske in mongolske skupine je bila ovržena z ugotovitvijo, da so tudi ugrofinski jeziki sorodni z deblo indoevropskih jezikov.

Staršem, ki kupujejo otrokom knjige

Nekaj praktičnih navodil in koristnih nasvetov

1. Starši kupujejo otrokom knjige, ki so jih v mladosti sami radi čitali. Toda otrok se izpremenja. Stare knjige čisto odbijajo otroke že po slogu, še bolj pa po vsebini. Vsek živ jezik se naglo razvija in malo je starih knjig, ki bi ostale tudi po jeziku moderne. Otroci naj seveda čita najbolj znane in najlepše zaklade otroške literature, v prvi vrsti pa naj čita knjige zdej živih pisateljev, da ga bo današnji dan pripravil na bodočnost.
2. Starši v knjigarni ne vedo, katero knjigo bi izbrali. Knjige naj bi izbrali po imenih avtorjev ali po naslovih knjig, o katerih so že kaj slišali.
3. Starši izbirajo knjige po zunanosti, privabi jih lepa slika na naslovni strani ali vezava, tako čisto plačajo drago knjigo, ki njena vsebina še daleč ne odtehta stroškov.
4. Starši kupujejo mnogo pravljic in povesti, pozabljajo pa, da mora biti v otroški knjižnici poleg romanov in povesti

tudi pesmarica, navodilo za ročno delo, zemljevid okolice, atlas rib in ptic, potopisi, življenjepis itd.

5. Starši navadno ne kupujejo otrokom knjig, odgovarjajočih njihovim starostim. 2-letni otroci ne smejo imeti knjig, ki vsebujejo znake 4ev DIAT KOV Včasih bi bila vsebina knjige za 13letnega otroka, slovar pa za osemletnega ali narobe: vsebina je za osemletnega (pravljica), toda avtor je rabil take pesniške izraze, da jih komaj razume 13letni otrok.

6. Starši kupijo radi več dragih knjig, namesto da bi jih več in cenejših. Ni vseeno ali ima otrok v svoji knjižnici 3 knjige po 100 din, ali deset knjig za isto ceno. Prav zato, ker starši ne vedo katere knjige so boljše, je priporočljivo, da kupijo več knjig, da imajo otroci večjo izbiro.

7. Starši se spominjajo na otroške knjige samo enkrat v letu pred božičnimi prazniki. Otrokom bi pa morali kupovati knjige, ko dobe polletna izprave, za god, pred koncem šolskega leta itd.

Mesto 20.000 mrličev

je odkril egiptski raziskovalec Selim beg Hassan pri Sakkari v Egiptu

Mesto 20.000 mumi in mnogo bogato okrašenih pogrebnih posod so odkrili pri Sakkari v Egiptu. Odkril ga je egiptski raziskovalec Selim beg Hassan. Prostrano pokopališče leži pod dvignjeno cesto, zgrajeno v obliki hodnika, ki je vezala bive svetilke Unas po imenu. Nekropola — mesto mrtvih — je najmanj 300 let starejša od dolinske ceste, toda Selim beg je našel baje dokaze, da so pokopališče uporabljali še davno potem, ko je bila cesta že zgrajena.

Najdba prastare ceste je za egiptsko arheologijo in staro geologijo izredne važnosti, ker je odgovorilo na doslej nepojasnjeno vprašanje, kje so stari Egipčani lomili in tesali granit, ki so ga rabili za gradnjo svetlišč in za podstavke kipov. Ob stenah na obeh straneh ceste so napisli, ki pričajo, da so bile v kamnolomu v Asswanu stare kamnoseške šole. Njihovi učenci so se učili lomiti in obtesavati ogromne kvadre. Tam so baje lomili granit od pradavnih časov in klesane kamne so prevažali proti severu po Nilu. Ostanek ceste polne okrasov je dolg 600 m, širok pa na 2 m. Stranske, skoraj 3 m visoke stene, pokriva najbogatejša do te dobe znana zbirka napisov in slik iz

starega kraljestva. Cesto pokrivajoči strop je iz modro pobarvanih kamnov, ki naj bi predstavljali nebeskoslo.

Po vsej dolžini hodnika se vleče skozi strop špranja, skozi katero prihaja dovolj svetlobe in zraka. Stene in tla hodnika so iz belega apnenca. Na stenah naslikani prizori prikazujejo prevažanje stebrov po Nilu, poedine njihove dele iz rdečega granita od kamnolomov iz Asswana do Unasove piramide, spopade med stariimi Egipčani in Beduini in prevažanje s čolni, na katerih veslajo azijski ujetniki. Kralj Unas, ki je vladal v Egiptu pred 5.000 leti, je naslikan v bajnem bogastvu v trenutku ko stopajo predenj slji z darili. Druge slike kažejo poljsko delo skozi vse leto. Posebno lepo je naslikano zbiranje medu in obranje fig, dalje žetev, lov na ptice in raznoževanje domačih živali. Naslikani so tudi prizori iz življenja kupcev, obdelovanje dragih kovin in podobno. S tem, da je bil odkrit hodnik, vodeč iz pogrebne dvorane, so našli tudi hram v dolini. Nad 300 stebrov in drugih okrasov spominja na radodarnega kralja ustanovitelja.

Podzemno pokopališče je izklesano v živo skalo na površini več orlov.

Potovanje okrog sveta v 30 dneh

Po voznem redu, ki ga je izdala Cookova potovalna pisarna, lahko pride človek okrog sveta v 30 dneh in vmes se lahko še ustavi v največjih mestih, da si ogleda njihove znamenitosti. Potovanje okrog sveta v 30 dneh je pa seveda mogoče zato, ker se uporablja kot prometno sredstvo skoraj izključno letalo. Udeleženci potovanja krenejo z letalom Panameriške prekomorske službe iz Southamptona in naslednjega dne popoldne so v New Yorku. Tam prenoče, drugi dan pa krenejo proti Chicago. Popoldne si ogledajo mesto in še istega dne odlete v Salt Lake City, kjer si naslednjega dne ogledajo mormonske znamenitosti. Dalje lete v Los Angeles, od koder napravijo izlet v Hollywood in Pasadena. V San Franciscu ostanejo ves dan.

Osmega dne popoldne odlete čez Tih ocean na Havajske otoke, potem pa na Manilo v Filipinih. Med potjo se ustavijo na treh otokih. Petnajstega dne prispo v Hongkong na Kitajskem, od koder se začne povratek po drugi poluti in skoraj z angleškimi letali. Pot vodi preko Bangkoka in Kalkute v Kvalior, od koder se odpravijo izletniki z vlakom v Agra in Tadž Mahal. Dalje vodi pot preko Karachi, Vasra, Aleksandrije in Marsella v Southamptona. Po voznem redu morajo prispeti udeleženci potovanja okrog sveta tja trinajstega dne zjutraj. Vsa vožnja s preiskrbo v hotelih stane 475 funtov sterlingov. Navadno potovanje okrog sveta pa

traja približno 6 mesecev in stane 550 do 600 funtov. Najhitrejšje potovanje z drugimi sredstvi in ne z letalom je trajalo doslej 23 dni 21 ur in ta rekord od leta 1913. še ni bil zboljšan. Prvo potovanje okrog sveta je trajalo 222 dni.

Zemlja brez lastnika

Blizu mesta Evansville v severnoameriški državi Indiana je na bregu reke Ohio pet milj širok pas, ki je nastal pred sto leti, ko se je premaknila struga. Vseh tih sto let je bila zemlja brez lastnika. Zato so tam vladali zločinci in tihotapci alkoholnih pijač. Pred izpremembo toka reke Ohio je pripadala ta zemlja državi Kentucky zdej pa na strani države Indiana. Toda nihče se za njo ni zmenil. Oblasti države Kentucky so trdile, da leži zemlja na drugem bregu, oblasti v državi Indiano so pa zopet trdile, da je pas zemlje ob reki za mejniki. Šele na pritisk posvetovalnega zbora zveznih vlad bosta obe državi poskrbeli, da se lastništvo vprašanje uredi. Do konca tekočega leta mora ena ali druga država sprejeti to zemljo brez lastnika. Zaenkrat skrbi tam za red kentuska policija.

Podoben primer bodo morali obravnavati med državami Kansas in Missouri. Tudi reka Missouri je izpremenila tok in tako je nastal pas 200 orlov zemlje. Toda država Missouri se ne zmeni za to zemljo, a v Kansasu pravijo, da ta pas zemlje ni njihov. V začetku novega leta bo pa rešen tudi ta spor.

K. C. Bentley:

Skok skozi okno

ROMAN

Ko sta se oba moža približala, je Trent ves začuden zagledal široka pleča in visoko mozevo postavbo. Drža njegovega telesa, lepe pravilne poteze, kratki svetlorjavi lasje in njegov glas, ko je ogovoril Trenta, vse to je izdajalo posebno dobro vzgojo, najbrž Oxford, je pomislil Trent.

— Če ste gospod Trent, — je dejal mladi mož prijazno, — vas tu pričakujemo. — Gospod Cupples je pravkar telefoniral iz hotela. Jaz sem Marlowe. — Če se ne motim, ste bili tajnik gospoda Mandersona, — je dejal Trent.

Marlowe mu je bil simpatičen. Čeprav se mu je zdelo, da se bo zdej zdej fizično skušil, vendar je delal vtis čistega in bujno zdravega življenja, značilnega za ljudi njegove starosti in njegovega položaja. Toda v njegovih utrjenih očeh, ko se je Trent ozri nanj, je bilo nekaj kakor skrivnostno izzivanje. To je bil izraz, kakor da razmišlja o nevidnih stvareh. Bil je preveč inteligenten, neustrašen in energičen, da bi ga mogel smatrati za sanjača. Trent se je spomnil, da je nekje že videl tak pogled. Toda nadaljeval je razgovor:

— To je strašen dogodek za vas vse... Najbrž je vas to povsem strilo, kaj ne?

— Malo nas je pretreslo — to je vse, — je odgovoril mladenič utrjeno. — Toda prebil sem vso nedeljsko noč in skoraj ves večerjajni dan v avtomobilu in tudi zadnjo noč nisem mogel spati. Sicer pa, kdo bi mogel spati? Imam pa dogovorjen sestanek z zdravnikom, gospod Trent... gre za ogled. Najbrž bo ogled jutri. Če bi vprašali v hiši po gospodu Bunnerju... pričakuje vas. On vam vse pojasni in pokaže. To je drugi tajnik... on je Američan in dober poznavalec. Sicer je pa tu tudi uradnik kriminalnega oddelka... inspektor Murch iz Scotland Yarda. Prispele je večerjaj.

— Murch! — je vzkliznil Trent. — Poznam ga dobro. Kako je pa prišel tako hitro sem?

— O tem nimam pojma, — je odgovoril Marlowe. Bil je tu večerjaj zvečer, ko sem se vrnil iz Southamptona. Vse je zašlo in že od osmih zjutraj je tu. Zdej je v knjižnici... vidite tam tisto odprto francosko okno na vogalu. — Morda bi tudi vi stopili tja.

— Da, — je pritrdil Trent. Marlowe je priklimal z glavo in odšel.

Gošta trava je povsem zaglušila Trentov korak. Za hip je pogledal skozi odprto okno na zelo širok hrbet in naprej sklonjeno silovito glavo. Mož je sedel sklonjen nad kupom na mizi ležečih papirjev.

— Tako je bilo vedno, — je dejal Trent melanholično. Od prvem zvoku se je mož čudovito hitro obrnil. — Že od otroških let ste vedno uničevali vse

moje nade. Upal sem, da pridem to pot pred Scotland Yardom. Ta čas je pa že najboljši londonski uradnik zasedel moje mesto.

Uradnik se je zasmejal in stopil k oknu.

— Pričakoval sem vas, — je dejal. — Saj to je vendar primer, kakršne imate radi.

— Od kar je moj okus znan, — je odgovoril Trent in vstopil v sobo, — sem si pogosto želel, da bi me pustili pri miru. Vi ste daleč pred menoj. — Trentove oči so blodile po sobi. — Le kako ste mogli to storiti? Nagli ste, ne razumem pa, kako ste mogli biti tu pri delu že sredi noči. Mar ima Scotland Yard zdej tudi letalske oddelke? Ali pa ste v zvezi s samimi peklenskimi.

— To je kaj enostavno, — je dejal Murch. — Bil sem s svojo ženo baš na dopustu v Halvey. To je samo nekaj kilometrov od tod. Čim je policija zvedela za umor, me je takoj obvestila. Brzjavil sem sefu in takoj mi je bila poverjena preiskava. In tako sem se sredi noči pripeljal sem s kolesom.

— Kako se pa počuti vaša žena? — je vprašal Trent.

— Tako dobro, kakor še nikoli, — je odgovoril inspektor. — Često govori o vas, zlasti pa o raznih burkah, ki ste jih uganjali z otročadjo. Toda oprostite, gospod Trent, ni treba, da bi vezali otrobe, dočim se vaše oči tu željno izprehajajo. Poznam vaš način dela. Takoj sem spoznal, da so vam dovolili preiskati hišo.

— Tako je! — je pritrdil Trent. — Hočem vas dohiteti. Dolgujem vam še plačilo za abingerski primer, vi stari lisjak. Toda če res nimate smisla za lepoto te sobe, govoriva trgovsko. — Trent je stopil k mizi, se ozrl na zložene papirje in se obrnil k odprti ameriški pisalni mizi. Naglo je pregledal odprte predalčke — vse je izbrano. Storiiva to, kakor vedno.

Trent je še večkrat sodeloval z Murchom, ki je zavzemal visok položaj v kriminalni policiji. Bil je miren, takten, zelo prebrisan in pogumen. Njegova humanost je bila prav tako velika, kakor njegova postavba, ki je bila celo za policijskega uradnika nekaj izrednega. S Trentom sta se bila naučila spoštovati drug drugega in sklenila sta bila eno tistih čudnih prijateljev, ki so bila mlademu možu tako draga. Dogovorila sta se, da Trent ne bo izbral v novinarske svrhe novic, ki jih je mogel zvedeti samo iz uradnih virov. Toda oba sta si izgovorila za oblast, ki sta jo zastopala, pravico prikriti odkritje, ki bi moglo biti važno za razjasnitev zagotetke. Trent je vztrajal na tem, da bi skrbno določila načela tega »kriminalnega sporta«, kakor je nazval ta dogovor. Murch, ki je imel rad boj in ki je mogel samo pridobiti z inteligenco svojega tovariša, je sprejel ta predlog. V boju med policijo in tiskom je zmagala včasih policija, včasih pa večja prebrisanost, iznajdljivost in bujnejša Trentova domišljija. Ob Trentovih besedah je inspektor prijazno priklimal.